

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANA BİLİM DALI
SANAT TARİHİ BİLİM DALI

AKŞEHİR NASRETTİN HOCA MEZARLIĞI'NDA BULUNAN BEYLİKLER
DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

Başak BAŞBAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Remzi DURAN

Mayıs-2021

Konya

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
SUMMARY.....	III
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Konunun Tanımı ve Önemi	1
1.2.Konunun Amacı ve Kapsamı	1
1.3. Araştırmada Kullanılan Metot ve Düzen	1
1.4. Konu ile İlgili Kaynak ve Araştırmalar	4
1.5.Türklerde Mezar Geleneği	6
2. AKŞEHİR'İN TARİHİ VE COĞRAFİ KONUMU	10
3.AKŞEHİR NASRETTİN HOCA MEZARLIĞI'NDA BULUNAN BEYLİKLER DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI	12
3.1. 1 Nolu Mezar Taşı/ Mevlana Nurettin İsa Bin Ali'nin Mezarı	12
3.2. 2 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı I.....	13
3.3. 3 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı II	14
3.4. 4 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı III	15
3.5. 5 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı IV	16
3.6. 6 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı V	17
3.7. 7 Nolu Mezar Taşı/ Essaid Essayyid Haydar'ın Mezarı	18
3.8. 8 Nolu Mezar Taşı/ Eş Şehid Binti Ali Haimüddin'in Mezarı.....	19
3.9. 9 Nolu Mezar Taşı/ Hacı Mahi'nin Oğlu Hacı İbrahim'in Mezarı	20
3.10. 10 Nolu Mezar Taşı/ Sadreddin Hoca Ali'nin Oğlu Mevlana	21
3.11. 11 Nolu Mezar Taşı/ Havva Hatun'un Mezarı.....	22
3.12. 12 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı VI.....	23
3.13. 13 Nolu Mezar Taşı/ Mevladin Nukreddin'in Mezarı	24
3.14. 14 Nolu Mezar Taşı/ İsmail Bin İshak'ın Mezarı	25

3.15. 15 Nolu Mezar Taşı/ Ahmed'in Kızı Has Hatunun Mezarı	26
3.16. 16 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı VII	27
3.17. 17 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı VIII	28
3.18. 18 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı IX.....	29
3.19. 19 Nolu Mezar Taşı/ Muhammed Emin Bin Hacı Numan'ın Mezarı.....	30
3.20. 20 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı X	31
3.21. 21 Nolu Mezar Taşı/ El Hacı İbn Essair Muhammed İbrahim'in Mezarı.....	32
3.22. 22 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XI.....	33
3.23. 23 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XII	34
3.24. 24 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XIII	35
3.25. 25 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XIV	36
3.26. 26 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XV	37
3.27. 27 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XVI.....	38
3.28. 28 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XVII.....	39
3.29. 29 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XVIII	40
3.30. 30 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XIX.....	41
3.31. 31 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XX	42
3.32. 32 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XXI.....	43
3.33. 33 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XXII.....	44
3.34. 34 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XXIII	45
3.35. 35 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XXIV	46
3.36. 36 Nolu Mezar Taşı/ İsimsiz Mezar Taşı XXV	47
4. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA	48
4.1. Malzeme ve Teknik Özellikleri.....	49
4.2. Kimlik bilgileri	50
4.3. Yazı Özellikleri	51

4.4. Süsleme Özellikleri	53
4.4.1.Bitkisel Süsleme	54
4.4.2.Geometrik Süsleme	55
4.4.3.Nesneli Süsleme	57
4.5. Başlıklar ve Tepelikler	58
5.SONUÇ	59
KAYNAKLAR.....	62
ÇİZİMLER LİSTESİ.....	72
ÇİZİMLER	74
GÖRSELLER LİSTESİ	91
GÖRSELLER.....	93

ÖNSÖZ

İnsanlığın var olduğu dönemden itibaren sanat ve bununla birlikte gelişen estetik kaygısı önemini her zaman korumuştur. Geçmişten günümüze sayısız uygarlığa kapılarını açmış olan Anadolu topraklarında sanatın her dalından, çeşitli örnekler görebilmemiz mümkündür.

Türklerin 1071 yılında Anadolu'ya yerleşmeleri, kendi gelenek, kültür ve sanatlarının da zamanla Anadolu'ya yayılması hızla devam etmiştir. Türklerin Anadolu'ya gelmeden önce İslamiyet'le tanışması, beraberinde sanat ve kültür alanında da değişiklikler gösterilmesine sebep olmuştur.

Türk-İslam kültüründe ölen kişiye verilen önem ve duyulan saygı geçmişten günümüze devamlılığını sağlamıştır. Buna bağlı olarak mezar yapma kültürü, ilk Türk toplumları ile başlayıp, İslam dönemine kadar çeşitli geleneklerle devam etmiş, İslami dönemle birlikte ise gelişmeye devam etmiştir.

İnsanlar ölen kişiye sadece mezar yeri açmak düşüncesiyle değil, onlara olan bağlılığın, saygının bir ifadesi olarak da mezarların başına taş dikmişlerdir. Bu taşlara ölen kişi hakkında künye oluşturacak nitelikte bilgiler işlenmiştir (doğum tarihi, ölüm tarihi vb). Hatta mezar yapılarını sanatsal boyuta getirerek anıtsallaştırmışlardır.

İslamiyet öncesi Türk geleneğinde, ölümden sonraki hayatın devam edeceği düşüncesi mezar taşlarının dikiliş amaçlarını da etkilemiştir. Gerek ölen kişinin öldükten sonraki hayatında ona yardımcı olacak hizmetkârları, gerekse mağlup edilen düşmanlar olarak nitelendirilen çeşitli formdaki taşlar karşımıza çıkmaktadır. En yaygın ve belirgin örnekler arasında 'balbal' denilen insan figürü mezar taşları yer alır.

Daha sonra Türklerin İslamiyet'i kabul edişleriyle birlikte değişen gelenekler mezar taşlarında da kendini göstermiştir ve örneklerini günümüzde de görebilmemiz mümkündür.

Şehirlerin kimliğini belirleyen mezar taşları tarih açısından birinci dereceden kaynak olma özelliklerini taşımaktadırlar. Farklı dönemlerde çeşitli özelliklerle karşımıza çıkan bu taşlar, her daim estetik kaygısına önem vermiş, bulundukları dönemin sanatına ışık tutmuşlardır.

Konumuz olan, Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda bulunan Beylikler dönemi mezar taşlarını çalışmamda, yol gösteren, yardımcı olan ve sıkça bilgilerine başvurduğum Sn. Prof. Dr. Remzi DURAN'a desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi arz ederim.

Çalışma süresince yanımda olan arkadaşlarıma ve son olarak her daim bana destek olan aileme teşekkür ediyorum.

KONYA-2021

Başak BAŞBAY

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	BAŞAK BAŞBAY
	Numarası	174204001007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SANAT TARİHİ/Sanat Tarihi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	PROF. DR. REMZİ DURAN
	Tezin Adı	AKŞEHİR NASRETTİN HOCA MEZARLIĞI'NDA BULUNAN BEYLİKLER DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

ÖZET

Türk-İslam sanatında mezar taşı geleneği Türklerin var oldukları dönemden itibaren önem taşımıştır. Mezar yerlerinin kaybolmaması, kolay bulunabilmesi için dikilen mezar taşları Türk kültürü ve geleneği ile birleşerek ortaya en güzel örneklerin çıkmasına yol açmıştır.

İslamiyet öncesi Türklerde mezar kültü, ölümden sonraki yaşamın devam edeceği yönündeki düşüncelerle gelişmiştir ve bu düşünceyi destekler nitelikte mezarlar yapmışlardır. Kurgan denilen bu mezar yapıları, Hun dönemiyle başlayıp, Göktürk ve Uygur devrinde de varlığını sürdürmüştür.

Ölen kişiler için özel olarak açılmış odalardan oluşan kurganlara, kişiler eşyalarıyla birlikte gömülmüşlerdir. Hayatındaki statüsüne göre oda sayıları değişiklik gösterebilmekteydi. Bununla birlikte ölen kişiye sonraki hayatında hizmet etmeleri için 'Balbal' denilen heykelcikleri mezarların başına veya çevresine dikmişlerdir.

Türklerin İslamiyet'i kabul etmeleriyle anıtsal mezar yapma geleneği türbe olarak devamlılığını sağlamıştır. Mezarlara erken dönemlerde dikilen basit kaya parçaları, yerleşik hayata tamamen geçilmesiyle yerini daha sanatsal taşlara bırakmışlardır.

Anadolu'da sanatın her alanında olduğu gibi, mezar taşlarındaki üç boyutluluk yer yer heykel görünümü de alarak sanatsallıkta farklı bir boyuta ulaşmıştır. Her sanat eserinde olduğu gibi mezar taşları da dönemin özelliklerini yansıtan belirleyici unsurlar haline gelmiştir. Atalar kültü gibi eski geleneklere bağlı kalınarak devam eden mezar taşı yapma geleneği, farklı dönemlerde değişikliklere uğrayarak devamlılığını korumuştur. Anadolu'nun her bir köşesinde zengin örneklerini görebilmemiz oldukça mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Mezar taşı, Mezar Kültü, Türk Sanatı, Türk-İslam Sanatı, İslam Sanatı, Anadolu, Selçuklu, Beylikler, Osmanlı, Konya, Akşehir, Nasrettin Hoca Mezarlığı, Tezyinat, Figür, Kitabe, Süsleme Sanatı.

Anahtar Kelimeler: Mezar taşı, Mezar Kültü, Türk Sanatı, Türk-İslam Sanatı, İslam Sanatı, Anadolu, Selçuklu, Beylikler, Osmanlı, Konya, Akşehir, Nasrettin Hoca Mezarlığı, Tezyinat, Figür, Kitabe, Süsleme Sanatı.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	BAŞAK BAŞBAY
	Numarası	174204001007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SANAT TARİHİ/Sanat Tarihi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	PROF. DR. REMZİ DURAN
	Tezin İngilizce Adı	TOMBSTONES FROM THE PRIORITY PERIOD IN AKŞEHİR NASRETTİN HOCA CEMETERY

ABSTRACT

The tombstone tradition in Turkish-Islamic art has been important since the existence of the Turks. The tombstones, which were erected in order not to lose the burial places and to be easily found, combined with the Turkish culture and tradition, leading to the emergence of the most beautiful examples.

In the pre-Islamic Turks, the tomb cult developed with the idea that life after death would continue, and they built tombs to support this thought. These tomb structures, called Kurgan, started with the Hun period and continued their existence in the Gokturk and Uyghur periods.

People were buried with their belongings in the kurgans, which consisted of specially opened rooms for the deceased. The number of rooms could vary according to his status in his life. However, they erected figurines called 'Balbal' at or around the graves to serve the deceased in their next life.

With the acceptance of Islam by the Turks, the tradition of making monumental tombs continued as a mausoleum. The simple rock pieces erected in the tombs in the early periods were replaced by more artistic stones with the complete transition to settled life.

As in every field of art in Anatolia, the three-dimensionality of the tombstones has reached a different dimension in art by taking the appearance of sculpture from time to time. As in every work of art, tombstones have become the determining elements that reflect the characteristics of the period. The tradition of making tombstones, which continues by adhering to old traditions such as the cult of ancestors, has preserved its continuity by undergoing changes in different periods. It is quite possible that we can see rich examples in every corner of Anatolia.**Keywords:** Tombstone, Grave Cult, Turkish Art, Turkish-Islamic Art, Islamic Art, Anatolia, Seljuk, Principalities, Ottoman, Konya, Akşehir, Nasreddin Hodja Cemetery, Ornament, Figure, Inscription, Decoration Art.

Keywords: Tombstone, Grave Cult, Turkish Art, Turkish-Islamic Art, Islamic Art, Anatolia, Seljuk, Principalities, Ottoman, Konya, Akşehir, Nasreddin Hodja Cemetery, Ornament, Figure, Inscription, Decoration Art

1.GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı ve Önemi

Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda yer alan Beylikler dönemine ait mezar taşlarının detaylı olarak tanıtılması araştırmanın konusunu oluşturmuştur.

Araştırmanın konusunu oluşturan mezar taşları Konya ve çevresinde bulunan mezar taşı örneklerinin önemli bir kısmını teşkil etmektedir. Her dönem kendi içinde farklılıklar göstererek günümüze ulaşan bu mezar taşları, üzerlerinde taşıdıkları sanatsal boyutlarının yanı sıra kaynaklık etmeleri açısından önem arz etmişlerdir. Araştırmanın içeriğini oluşturan bu tarihi vesikalar çalışmanın konusunu önemli kılmıştır.

1.2. Konunun Amacı ve Kapsamı

Konunun amacı; Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığında yer alan 36 adet, Beylikler dönemine ait taşların tüm detayları ile tanıtılıp, fotoğraf ve çizimlerle desteklenerek, taşların Türk sanatı içerisindeki önemi vurgulanarak, literatüre kazandırılması amaçlanmıştır.

Konunun Kapsamı; İncelenen mezar taşları, sadece Nasrettin Hoca Mezarlığı içerisinde yer alan taşlar ile sınırlı kalmıştır.

1.3. Araştırmada Kullanılan Metot ve Düzen

Araştırmanın yöntemi; Yapılan çalışmalar '*Betimleme Modeli*'ne göre hazırlanmıştır. Bu modelle, mezar taşlarındaki yazı, süsleme, malzeme ve teknik özellikleri belirlenip, taşlar tüm ayrıntıları ile incelenip gruplandırılmıştır.

Araştırmanın metodu; Öncelikle geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Ardından çok sayıda kaynak elde edilmiştir. İncelenen kaynaklar ile ön hazırlık başlatılmıştır.

Yazılı ve görsel kaynak taramasının ardından Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda, çeşitli (22.05.2018/25.07.2018 ve 18.02.2020) tarihlerde olmak üzere üç kere saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalarda mezar taşlarının tespiti yapılmış, ölçüleri alınmış ve fotoğraflama işlemleri yapılmış, yerleri değiştirilen mezar taşları incelenip, daha önceki çalışmalarda olmayan taşlar araştırmaya eklenmiştir.

Bir sonraki aşamada mezar taşlarındaki yazı ve süslemelerin daha belirgin kılınması için fotoğraflar '*photoshop*'lanarak biçimlendirilmiştir. Kitabelerdeki yazılar okunduktan sonra '*autocad*' programıyla fotoğrafların çizimleri tamamlanmıştır. Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra katalog aşamasına geçilmiştir. Katalog örneklerinin daha anlaşılır olması için bilgiler

tablo içinde verilmiştir. Sayfa düzeninin bozulmaması amaçlanarak, çizimler ve fotoğraflar numaralandırılarak ayrı bir bölümde (*çizimler-fotoğraflar*) ele alınmıştır.

Mezarlık içerisinde ki birçok taş, zamanla yıpranmış olduğu için yazı ve süsleme özelliklerini kaybetmiştir. Kırılmış taşların sayısı oldukça fazladır. Bu yüzden bazı taşlar araştırmanın konusuna dâhil edilememiştir.

Çalışma;

-*Giriş*

-*Akşehir'in Tarihi ve Coğrafi Yapısı*

-*Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları*

-*Katalog*

-*Değerlendirme ve Karşılaştırma*

-*Sonuç*

-*Kaynaklar*

-*Çizimler Listesi*

-*Fotoğraflar Listesi*

-*Çizimler*

-*Fotoğraflar, bölümlerinden oluşmaktadır.*

I. “*Giriş*” bölümünde konunun tanımı, konunun Türk-İslam sanatı içerisindeki önemi, mezar taşları tarihlendirilerek sınıflandırılmaları yapılmıştır. Daha sonra araştırma kullanılan metot ve yöntemden bahsedilip, akabinde araştırmanın konusu ile ilgili yapılan kaynak çalışmalarına yer verilmiştir. Son olarak ise Türklerde mezar geleneği kısaca anlatılmıştır.

II. bölüm olan “*Akşehir'in Tarihi ve Coğrafi Yapısı*” bölümünde, kaynaklardan edinilen bilgiler ışığında Akşehir'in tarihinden ve coğrafi özelliklerinde kısaca bahsedilmiştir.

III. bölümde, “*Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları*” başlığı altında incelenen tüm mezar taşları detaylı olarak incelenip, yazı, süsleme ve malzeme özellikleri genel olarak anlatılmıştır.

IV. bölüm olan “*Katalog*”ta mezar taşları tüm özellikleri ile olarak incelenip, tanımlamaları yapılmıştır. Ele alınan mezar taşları;

-*Mezar Taşı No*

-*Adı*

-*Tarihi*

-*Durumu*

-*Kitabe*

-*Malzeme*

-*Uygulanan Teknik*

- *Ölçüler*

-*Yazı Türü*

-*İncelenme Tarihi*

-*Fotoğraf No*

-*Çizim No*

-*Tanım*’ başlıklarından oluşan katalog bölümünün daha anlaşılır kılınıp düzenli görünmesi için bilgiler tablo içerisinde verilmiştir.

V. bölümde “*Değerlendirme*” başlığı altında, taşların malzeme ve teknik, yazı ve süsleme özelliklerine yer verilip, aynı veya farklı dönemlerdeki mezar taşlarıyla karşılaştırmaları yapıp benzerlikler ya da farklılıklar ortaya çıkarılmıştır.

VI. bölüm olan “*Sonuç*” kısmında, çalışmada verilen bütün başlıklar değerlendirilip, toparlanarak konu ile ilgili bir sonuca varılmıştır.

“*Kaynaklar*” bölümünde, çalışmamada yararlanılan ve kullanılan bütün kaynaklar belirli bir düzen içinde verilmiştir.

Son olarak ise, “*Çizimler Listesi- Çizimler*” / “*Fotoğraflar Listesi-Fotoğraflar*” bölümünde, numaralandırılarak verilen çizimler ve fotoğraflar listesi, sonrasında çizim ve fotoğraflarla desteklenmiştir.

1.4. Konu ile İlgili Kaynak ve Araştırmalar

Türk Sanatında mezar taşları, özellikle Anadolu’da bulunanlar, her zaman değerini koruduğu için birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu yüzden araştırmada kullanılan kaynaklar oldukça çeşitlilik göstermektedir. Kitaplar, makaleler, tezler gibi tüm yayınlar, Anadolu’nun hemen her bölgesinde çok fazla çeşitlilik sağlayan mezar taşlarıyla ilgili yapılan çalışmalardır.

Çalışmamızda yararlanılan kitapların bir kısmı;

Seyfi Başkan, *Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları*¹ kitabında Anadolu’daki mezar taşlarına genel olarak değinmiş, sonrasında Konya’da ki Karamanoğulları dönemine ait mezar taşlarını incelemiştir.

Erkan Kaya’nın *Ayasuluğ Bölgesinde Bulunan Beylikler Devri Mezar Taşları ve Kitabeleri*² adlı kitapta, bölgedeki mezar taşları katalog halinde incelenmiştir. Kitabeler Türkçe anlamı ve transkripsiyonu ile birlikte açıklamalı olarak verilmiştir.

Hacer Kara ve Şerife Danişik’in, *Konya Mezarlıkları ve Mezar Taşları*³ kitabında Konya’nın ilçeleri sıralanarak mezarlıklar listelenmiş ve mezar taşı envanteri oluşturulmuştur.

Son olarak ise, İbrahim Hakkı Konyalı’nın *Akşehir*⁴ isimli kitabı, Akşehir’in tarihi ve coğrafi yapısıyla ilgili kaynaklık eden birçok çalışmanın yanında temel kaynaklık etmiştir.

Bunlarla birlikte mezar taşı alanında birçok kitap çalışması mevcuttur⁵. Tüm araştırmalar, konuyla ilgili genel kaynak olarak kullanılmıştır.

Kitapları takip eden, konuya kaynaklık eden diğer çalışmalar ise makaleler olmuştur. Bu alanda çok fazla çalışma yapılmış olup, yapılan çalışmalar Anadolu’nun her köşesinde yer edinmiş mezar taşlarıyla ilgili bilgi vermektedir⁶.

¹ BAŞKAN, Seyfi, *Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları*, Ankara, 1996.

² KAYA, Erhan, *Ayasuluğ Bölgesinde Beylikler Devri Mezar Taşları Ve Kitabeleri*, İstanbul, 2012.

³ KARA, Hacer; DANIŞIK, Şerife, *Konya Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, Konya, 2005.

⁴ KONYALI, H., İbrahim, *Akşehir*, İstanbul, 1945.

⁵ Bkz: Konuyla İlgili Kitaplar: HASEKİ, Metin, *Plastik Açından Türk Mezar Taşları*, İstanbul, 1976., KARAMAĞARALI, Beyhan, *Ahlat Mezar Taşları*, Ankara, 1972., ÇETİNASLAN, Mustafa, *Taşların Dili*, İnegöl, 2014., BÂKİRCİ, Naci, *Mevlevi Mezar Taşları*, İstanbul, 2005., DURAN, Remzi, *Selçuklu Devri Konya Yapı Kitabeleri (İnşa ve Ta’mir)*, Konya, 2001., OĞUZ, Burhan, *Mezartaşında Simgeleşen İnançlar*, İstanbul, 1983., ŞEYBAN, Lütfi, *Osmanlı Dönemi Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri*, Sakarya, 2007., BORAN, Ali; TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; YILDIZ, İrfan; ERDAL, Zekai; ALPER, Cabir, *Batman Kültür Varlıkları Envanteri: Kozluk*, Ankara, 2008., BORAN, Ali; MUTLU, Mehmet; AYKAÇ, Razan; YAŞAR, Hasan, *Ebedi İstirahatgah Iğın Mezar Taşları*, Konya, 2019., ⁵ PEKTAŞ, Kadir, *Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, Ankara, 2001., KONYALI, H., İbrahim, *Akşehir*, İstanbul, 1945.

⁶ BAŞ, Ali- DURAN, Remzi, “*Ermenek’te Türk Dönemi Erkek Mezar Taşları*”, *Karaman Araştırmaları I, Konya*, Aralık 2019, s.196-202., DURAN, Remzi- BAŞ, Ali, “*Ermenek’te Türk Dönemi Kadın Mezar Taşları*”, *Karaman araştırmaları I, Konya*, Aralık 2019, s.114-119., DURAN, Remzi, “*Akşehir Köprüleri*”, *Prof. Dr. Hakkı Önkal’a Armağan*, DEÜ, 2013, s.62-73., DURAN, Remzi, “*Türk Süsleme Sanatlarının Ortak Motifi*

Kitap ve makalelerin yanında, yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları da bulunmaktadır⁷.

Nevruz Çiçeği", **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, S.11, İzmir, 1997, 125-171., KARACA, Faruk, "Mezar Taşlarına Yansıyan Şekliyle Türk Kültüründe Hayat ve Ölümle İlgili Bazı Değerlendirmeler", **İslami Araştırmalar Dergisi**, C:14, S. 3-4, Ankara, 2001, s. 501-512., ÖNDER, Mehmet, 'Konya Mezar Taşlarında Şekil ve Süsleme", **Türk Etnografya Dergisi**, S.III, Ankara, 1970, s.5-16., BACQUE, Grommont; JEAN, Louis, "L'Etude Des Cimetieres Ottomans: Methodes et Perspectives" **İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri**, C:I, Ankara, s.135-157., AÇIKGÖZOĞLU, S. Ahmet, "Mezar Taşı Çalışmaları", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C:7, S.14, 2009, 297-314., KÖKREK, Mehmet, "Osmanlı Mezarlık ve Mezar Taşı Kültür Temelleri Üzerine Bir Deneme", **Sabah Ülkesi**, S.48., Köln, 2016, s. 65-67., ARSLAN, S. Aşlı, "Taşlar Konuşur": *Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili*", **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, S.6/3, Bursa, 2017, s.1923-1937., ÇAL, Halit, "Türklerde Mezar- Mezar Taşları" **Aile Yazıları**, S.8, Ankara, 2015, s.295-332., NAZA- DÖNMEZ, E. Emine, "Türk Sanatında Mezar Taşları ve Çeşmeler Üzerinde Yer Alan Mimari Öğeler Üzerine Bir Deneme", **Özsait Armağanı (Mehmet ve Nesrin Özsait Onuruna Sunulan Makaleler)**, Antalya, 2011, s.307-311., MERİÇ, M. Rıfki, "Akşehir Türbe ve Mezarları", **Türkiyat Mecmuası**, C:5 İstanbul 1936, s.141-212., DAŞ, Ertan; ÇAKMAK, Şakir, " Karşıyaka'nın Taş Çiçekleri: Osmanlı Mezar Taşları ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mezar Taşlarından Örnekler", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, İzmir, 2013, s.341-354., SEVİM, Nidayi, "Osmanlı Mezar Taşlarında Başlıklar, Semboller, Şekiller ve Motifler", **Düşünen Şehir Dergisi**, S.5, Kayseri, 2018, s.102-111., PERÇEM, Ersan, "Türk Mezar Taşları", **Yeni İpek Yolu Konya Kitabı XV**, C:2, .Konya, 2015, s.191-198., ÜLKER, Necmi, "Mezar Taşlarında Ölüm Felsefesi", **Bursa'da Düünden Bugüne Tasavvuf Kültürü**, Bursa, 2002, s.16-24., BERKLİ, Yusuf, "Mezar Taşlarında Görülen Kılıç, Hançer, Ok-Yay ve Bayrak Motiflerinin Sembolik Anlamları" **Ekev Akademi Dergisi**, S.31, Erzurum, 2007, s. 67-81., TAYANÇ, Mehmet, "Türk Süsü Sanatında Mezar Taşları", **Tarih Hazinesi**, S.7, İstanbul, 1951, s.334-337., BİÇİCİ, K. Hür, 'Yazılı Araştırmalar Işığında Türkiye Mezar Taşlarına Toplu Bir Bakış", **Ekev Akademi Dergisi**, S.26, Erzurum, 2006, s.175-192., ÇORUHLU, Yaşar, "At ve Koç/Koyun Şekilli Mezar Taşlarının Sembolizmi", **Toplumsal Tarih**, S.10, İstanbul, 2001, s.35-42.,⁶ MUŞMAL, Hüseyin; ÇETİNASLAN, Mustafa, 'Konya İli Beyşehir İlçesi Doğanbey Kasabası Mezar Taşları", **History Studies**, C:6, S.3, 2014, s.254-292., MUŞMAL, Hüseyin; KUNT, İbrahim; ÇETİNASLAN, Mustafa, "Beyşehir Eşrefoğlu Süleyman Bey Külliyesindeki Türbelerde Yer Alan Mezar Taşları", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Konya, 2014, s.165-215., ERDAL, Gültekin, "İstanbul II. Bayezid Cami Haziresi Mezar Taşlarında Meyve Motifleri (Batı Etkisi, Dini Hoşgörü, Kutsallık ve Değişim)", **Turkish Studies**, C:10/2, Ankara, 2015, s.351-366., KARAMAĞARALI, Beyhan, "Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi", **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1999, s.33-43., ULUÇAM, Abdülselem, "Erciş Çelebibağı Tarihi Mezarlığı'ndaki Mezar Şahiteleri Hakkında", **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1999, s.114-124., AYKAÇ, Razan, "Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'ndaki Bir Grup Osmanlı Dönemi Mezar Taşları", **I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi**, Aydın, 2018, s.33-51., ÇAYCI, Ahmet; ÜREKLİ, Bayram, "Dediği Sultan Haziresi Mezar Taşları", **Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.10, Konya, 2003, s.360-384., BİÇİCİ, K. Hür, 'İznik Müzesi'ndeki Kandil ve Şamdan Motifli Mezar Taşları", **Turkish Studies**, Ankara, 2012, s.637-661.

⁷ BAK, Selami, "Ahlat Meydan Mezarlığı Kadınlar Bölümü Mezar Taşı Envanteri", (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2013., DENİZLİ, Sinan, "Ahlat Meydan Mezarlığı'ndaki Ejder Figürlü Mezar Taşları", (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2014., YUNUS, A. Ömer, "Ahlat Taht-ı Süleyman Mezarlığı'ndaki Mezar Taşları", (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2017., YUNUS, A. Ömer, "Ahlat Taht-ı Süleyman Mezarlığı'ndaki Mezar Taşları", (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2017., YILMAZ, Hande, "Anadoluhisarı Sultan II. Bayezid Han Mezarlığı Mezar Taşları", (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2009., DEMİREL, Feray, "Besni Mezar Taşları", (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2008., KAYALI, Mihrihan, "Mezar Taşları Bibliyografyası", (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2009., BÜLBÜL, Dilek, "Hadim Mezar Taşları", (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2017., MUTLU, Mehmet, "Siirt Mezar Taşları", (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006., BENLİ, Yusuf, "Akşehir'de Bulunan Süslemeli Mezar Taşları", (Selçuk

Mezar taşına verilen değer ve önem bağlamında bu konudaki çalışmalar çok fazladır. Yukarıda verilen kaynaklar, konuyla ilgili yapılan çalışmaların sadece bir bölümünü oluşturmaktadır.

1.5. Türklerde Mezar Geleneği

Türklerin var oldukları tarihten itibaren ölü gömme adetleri ve mezar geleneklerinin olduğu bilinmektedir. Farklı dönemlerde, değişik uygulamalarla karşımıza çıksa da bu gelenekler günümüze kadar ulaşmıştır.

Türk sanatı tarihinde, mezar kültürü geleneğini ‘İslamiyet Öncesi’ ve ‘İslamiyet Dönemi’ içerisinde ayrı ayrı incelemek, günümüze ulaşan mezar taşlarının incelenmesi ve yorumlanması açısından kolaylık sunacaktır.

Türklerin, İslamiyet öncesi inanışları arasında büyük önem arz eden mezar kültü ile ilgili ilk bilgilere Çin kaynaklarında rastlanılmıştır. “Çin kaynaklarında Hunların defin töreni hakkında verilen ilk bilgiler M.Ö. 3. yüzyıla aittir”⁸. Hun dönemine ait ölü gömme adetleri ve mezar kültürleri Ataları zamanında oluşmaya başlamıştır, hatta bazı geleneklerin daha eski dönemlerden itibaren oluştuğu da söylenebilmektedir.⁹

Hunlar bir tabut içine koydukları ölülerini, ölen kişi asilse ‘Kurgan’ denilen anıt mezara, sıradan bir insansa başına ‘Balbal’ denilen taş parçaları dikilirdi. Bir taş parçası diktikleri basit mezarlara gömerlerdi”¹⁰. Asil kişiler için yapılan kurganlar, kare veya dikdörtgen formda olup, ahşap kütüklerin birbirine kabaca geçirilmesiyle, tümsek şeklinde inşa edilmişlerdir. “Üzerine toprak ya da taş yığılmış mezar odalarıdır”¹¹. Coğrafi bölgedeki koşullara göre mezar odası inşası için ahşap ya da taş malzeme seçilmiştir. Mezar odasının yanlarına başka odacıklar açılarak, ölenin atları, karısı ya da hizmetkarları gömülmüştür,¹². Defin odasına koyulan günlük kullanım eşyaları, ölen kişinin diğer yaşamında kullanması için onunla birlikte gömülmüştür.

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1992., BUĞRUL, Hasan, “Van-Bitlis Yöresi XII.- XV. Yüzyıl Mezar Taşlarının İslam Öncesi Orta Asya Türk Mez.ar Taşları İle Bağlantıları”, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Van, 2010., AÇIKGÖZ, Yusuf, “Anadoluhisarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşları Kitabelerinin Dil İncelemesi”, (Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2007.

⁸ TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; GÜNDOĞDU, Oktay, “Üsküdar-Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları”, Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 2016, s.174.

⁹ ÇORUHLU, Yaşar, **Erken Devir Türk Sanatı**, İstanbul, 2007, s. 74.

¹⁰ BAŞKAN, Seyfi. **a.g.e.**, 1996, s.9.

¹¹ CAN, Yılmaz; GÜN, Recep, **Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve Estetiği**, İstanbul, 2015, s.60.

¹² ÇORUHLU, Yaşar, **Eski Türklerin Kutsal Mezarları Kurganlar -Orta ve İç Asya’nın Erken Devir Türk Mezar Mimarisi Üzerine Bir Deneme-**, İstanbul, 2016, s.68.

Bazı inanışlara göre ise ruhlardan korkulduğu için, ölünün eşyalarını almaya geri gelmemesi için eşyaların gömüldüğü kanısı vardır.

Balbalların anlamını bir ölçüde aydınlatan Çin kaynaklarında “Türkler, bir alp öldüğünde, mezarının üstüne bir hatıra sütunu dikerler. Bazıları için 100 hatta 1000 taş dikilmiştir” diye yazar¹³. Jean- Paul Roux’un “Altay Türklerinde Ölüm”¹⁴ adlı kitabında da ele aldığı gibi, balballar ölen kişinin öldürdüğü düşmanlarını, ölümden sonraki yaşamında ona hizmet edecekleri genç hizmetkarları olabileceğinden bahsedilmiştir. Eğer balbalın yanında eş varsa, kendi tasviri olabileceği de söylenmiştir.

VI. yy.’da Göktürk dönemindeki defin törenleri Hunlar ve Avarlar zamanında da devam etmiştir¹⁵. Bu dönemde de kurganlar varlığını sürdürmüştür. Hunlarda görülen genel kurgan yapısına uyan, ancak küçük örneklerdir¹⁶. Göktürkler, Gök Tanrı inancını benimsemişlerdir. “Burada mezarların başına ‘Bengütaş’ dikildiğini, etrafında “balbal” adı verilen heykellerin daire şeklinde sıralandığını, Orhun Yazıtları ile bu günkü kalıntılarından anlamaktayız”¹⁷.

Göktürklerle döneminde mezar taşları belgele niteliği taşımaktadır. Orhun anıtlarıyla birlikte mezar gelişimi Türk sanatında mimari, form ve ikonografi olarak değişim ve gelişme göstermeye başlamıştır¹⁸.

Göktürk’lerden sonra budizmi benimseyen Uygurlar’da (745-840)¹⁹ stupa adı verilen kubbe ile örtülü mezar anıtları ortaya çıkmıştır. İlk örnekleri ise Hoço ve çevresinde görülmektedir²⁰. “Budist Uygur mimarisinde gelişen stupalar ilhamını yurt tipi çadırlardan almışlardır”²¹.

Mezar taşı geleneğindeki en önemli değişim ve gelişim diğer alanlarda olduğu gibi, Türklerin İslamiyet’i kabulü ile kendini göstermeye başlamıştır. Karahanlılarla birlikte (992-1211) Türklerin İslamiyet’i kabul etmesi ve X. yüzyıldan itibaren Müslümanlığın Türkler

¹³ MUTLU, Mehmet, **a.g.y.**,2006, s.9

¹⁴ ROUX, R. Jean, **Altay Türklerinde Ölüm**, İstanbul, 1999, s. 307-308.

¹⁵ BAŞKAN, Seyfi, **a.g.e.**, 1996, s.10.

¹⁶ ÇORUHLU, Yaşar, **a.g.e.**, 2007, s.159.

¹⁷ MUTLU, Mehmet, **a.g.y.**, 2006, s. 9.

¹⁸ TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; GÜNDOĞDU, Oktay, **a.g.m.**, 2006, s.175.

¹⁹ BENLİ, Yusuf, **a.g.y.**, 1992, s.2.

²⁰ CEZAR, Mustafa, **Anadolu Öncesi Türlerde Şehir ve Mimarlık**, İstanbul, 1997, s. 75

²¹ ÇORUHLU, Yaşar, **a.g.e.**, 2007, 255.

arasında hızla yayılmasıyla birlikte, Türk kültüründe mezar anlayışı ve geleneği kısmen değişse de mezar anıtsallaştırma düşüncesi değişmemiştir²².

İslâmiyet’le birlikte ölüm ve ahiret inancı mezar yapılarını da beraberinde etkilemiştir. Bu dönemde mimari planlamasında anıtsal yakalama fikri ön plana çıkmıştır. Anıtsal mezar geleneği Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklular aracılığı ile Anadolu Türk mimarisine gelmiştir²³. İlk defa Karahanlılardan itibaren türbe, kümbet adı verilen mimari yapılar inşa edilmeye başlanmıştır²⁴. Gerek türbe gerek kümbet şeklinde inşa edilmiş mezarların üstünü örten yapılar, eski Türklerin kurganlarının Anadolu’da aldığı yeni biçimler olmuşlardır²⁵. Yapılan bu değişiklikler Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklu aracılığı ile Türk mimarisine geçmiştir²⁶.

Anadolu öncesi Türk geleneklerinde anıt mezar yapma geleneği, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesiyle birlikte değişmiştir. Farklı dönemlerde farklı özellikler gösteren mezar yapıları çeşitli örneklerle günümüze kadar gelmiştir.

“Selçuklularla birlikte mezarlıklar, sadece yerleşim ve fiziki yapılanma ile şehirleşmeye etki etmemiştir. Mezarlık içinde yer alan cami, mescit, zaviye, yetimhane gibi diğer şehir kurumlarıyla birlikte, önemli sosyo-kültürel merkezlerden olmuşlardır”²⁷.

Anadolu Selçuklu dönemi mezar kültürü dediğimiz zaman akla ilk gelen yer Ahlat’tır. Ahlat’taki mezar taşları, zengin süsleme özellikleri ve İslam sanatında hiç görülmeyen orandaki ölçüleriyle ayrı bir yere sahiptir²⁸. Ahlat mezar taşları, taş sanatı için en güzel örnekler arasında kabul edilmektedir²⁹. “Gösterdiği özellikler nedeniyle Orhun Anıtlarıyla büyük benzerlikler göstermektedir”³⁰.

Anadolu’da XII-XV. yy. mezar taşları genellikle ince uzun sandukalar ve şahideler olmak üzere başlıca iki tip gösterir. Anadolu Selçuklu döneminde ilginç mezar taşları yapılmış

²² KARACA, Faruk, “Mezar Taşlarına Yansıyan Şekliyle’ Türk Kültüründe Hayat ve Ölümle ilgili Bazı Değerlendirmeler”, **İslami Araştırmalar Dergisi**, C:XIV, S.3-4, 2001, s.503.

²³ TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; GÜNDOĞDU, Oktay, **a.g.m.**, 2006, s.175.

²⁴ BENLİ, Yusuf, **a.g.y.**, 1992, s.2.

²⁵ ŞEKER, Mehmet, “Türk Mezar Bilimi Bir Disiplin Olarak Kurulmalı”, Geçmişten Günümüze Mezarlık **Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1999, s.29.

²⁶ TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; GÜNDOĞDU, Oktay, **a.g.m.**, 2006, s.175.

²⁷ MUTLU, Mehmet, **a.g.y.**, 2006, s.11.

²⁸ Bkz. Ahlat Mezar Taşları Detaylı Bilgi İçin: KARAMAĞARALI, B., **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1992.

²⁹ KARACA, Faruk, **a.g.m.**, 2001, s.503.

³⁰ KARAÇAĞ, Demet, “Bursa Mezar Taşları (14-15. Yüzyıl)”, (**Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Ankara, 1992, s.12.

olup, “İznik’te ele geçen mezar taşları Türk boylarının burada yapmış olduğu mezar taşlarının ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir”³¹.

Anadolu’daki Türk mezar geleneği beylikler döneminin aracılığıyla Osmanlılara geçmiş, benzerlikler barındırdıkları gibi, bu dönemde kendine has özellikleriyle beraber mezar taşlarına işlenmiştir.³².

Özellikle Osmanlı döneminde, türbelere oldukça önem verilmiştir. Bu mezar yapıları hükümdarlar, devlet büyükleri ve önemli kişiler için yapılmışlardır³³. “Osmanlılara ait mezar taşı ve türbelerle gelişen mimari kurgunun ilk örneklerini İznik’te görmek mümkündür”³⁴.

Mezar taşı geleneği Osmanlı döneminde daha farklı bir boyuta ulaşmıştır. Gerek süsleme özellikleri gerekse kullanılan başlık çeşitleriyle dönemin farklılıklarını ortaya koymaktadır. Bu dönemde erkek, kadın veya çocuk mezarlarını ayırt etmek oldukça kolaydır.

Osmanlı dönemi mezar taşları, bas ve ayak tarafına dikilen iki adet şahide ve lahit denilen kısımdan meydana gelmektedir.³⁵.

Erken Osmanlı döneminde Bursa’da oluşan süsleme üslubu, oldukça stilize edilmiş bitki ve hayvan motiflerden oluşmaktadır³⁶. Klasik Osmanlı döneminin mezar taşları daha sade tutularak ağır başlı bir görünüm içerisinde verilmiştir. Bu dönemin ardından çiçek motifleriyle bezeli lale devri mezar taşları görülmektedir. Daha sonrasında mezar taşı süslemelerinde görülen motifler daha kıvrımlı, hareketli ve abartılı verilerek Barok devrinin genel özelliklerini taşımıştır³⁷.

19. yüzyılın ekonomik ve kültürel çöküntüsünün bütün sanatları etkilemesiyle birlikte mezar taşlarında da buna paralel olarak değişiklikler görülmeye başlanmıştır. “Serpüşün yerini fesler almış, mezar taşlarımız tamamıyla batının menziline girmiştir”³⁸. Kültürümüzü ve tarihimizi tüm sanatsallığıyla yansıtan mezar taşlarımız, geç dönemlerden itibaren benliğini kaybetmiştir. Günümüzde ise estetik değeri olmayan mermerden yapılmış düz ve basit taşları görmekteyiz.

³¹ MUTLU, Mehmet, **a.g.y.**, 2006, s.12.

³² DEMİREL, Feray, **a.g.y.**, 2008, s.19.

³³ KARACA, Faruk, **a.g.m.**, 2001, s.503.

³⁴ TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; GÜNDOĞDU, Oktay, **a.g.m.**, 2006, s.175.

³⁵ MUTLU, Mehmet, **a.g.y.**, 2006, s.13.

³⁶ MUTLU, Mehmet, **a.g.y.**, 2006, s.12.

³⁷ HASEKİ, Metin, **a.g.e.**, İstanbul, 1976, s.10.

³⁸ DEMİREL, Feray, **a.g.y.**, 2008, s.28.

2. AKŞEHİR'İN TARİHİ VE COĞRAFİ KONUMU

Akşehir Konya'nın 135 km. kuzey-batısında, Konya-İstanbul karayolu ile Anadolu-Bağdat demiryolu üzerinde yer alan Konya'nın bir ilçesidir³⁹. İlçenin doğu ve kuzey yönleri ovalardan, batısı, Sultan Dağları'nın dik yamaçları tarafından çevrilmiştir⁴⁰. “31° 24' 45” doğu boylamı ile 38° 02' 00' kuzey enlemleri” arasında yer alan ilçenin kuzeyinde Eskişehir, kuzeydoğusunda Ankara, kuzeybatısında Afyon, doğu ve güneybatısında Konya, batısında ise Isparta illeri yer almaktadır. İlçenin merkezinin kuzeyinde Akşehir Gölü bulunmaktadır⁴¹. İlçe yüzölçümü 1442 km² 'dir. Denizden yüksekliği 1050 metredir⁴².

Bölgede karasal iklim kuşağı görülmektedir. Buna bağlı olarak, yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlıdır. Yıllık yağış miktarı 690 mm'dir. Yağışlar daha çok kış ve ilkbahar aylarında görülmektedir. İç Anadolu bölgesinin en fazla yağış alan bölgelerinden biri olan Akşehir'in yıllık sıcaklık ortalaması 12 C °'dir⁴³. Akşehir, 34 köy ve kasabasıyla Konya'nın tarihi önemi büyük ilçelerinden biridir⁴⁴. Sultan dağlarının eteğinde, Akşehir Gölü'nün 9 km. güneyinde, 1020 m. Deniz seviyesinden yüksekte konumlandırılan şehir, ilk olarak M.Ö. III. yy.'da Makedonyalı prens Philomelos tarafından Philomelion adı ile kurulmuştur⁴⁵.

İlk çağlarda Akşehir ve çevresi önce Hititlerin, (M.Ö.1800-1200) sonra da Friglerin (M.Ö.1200-1700) eline geçmiştir. Şehir M.Ö.546'da Lidyalılar'ın hakimiyetine girmiş, daha sonra M.Ö.330'a kadar, çevresi ile birlikte Persler'e bırakılmıştır. Bunu takip eden Hellenistik dönemle birlikte Akşehir M.Ö.133-M.S. 395 tarihleri arasında Roma hakimiyetinde kalmıştır⁴⁶.

Bu döneme ait Bisse köyünde Lucius Septimus'a ait bir kitabe ve ilçede Ferruḥşah Mescidi'nin doğu cephesinde kullanılmış olan ve bir muharip kabartmasının yer aldığı taş, bölgede bu kültürlerin yaşadığını göstermektedir⁴⁷.

Bu dönemi Bizans devri takip etmektedir. “Akşehir” adıyla anılan şehir, ancak Türklerin eline geçtikten sonra “ Akşehir adını almıştır⁴⁸. Şehrin adı bazı kaynaklarda Aksar, Ahşar veya

³⁹ SAMUR, Tahsin, a.g.e., 1996, s.1.

⁴⁰ ÖNDER, Mehmet, **1984 Sonrası Konya**, Ankara, 1988, s.399.

⁴¹ DEMİRKİRAN, Tuğba, a.g.e., 2009, s., 14.

⁴² <http://www.aksehir.gov.tr/cografi-konum> (13.02.2019)

⁴³ <https://www.aksehir.bel.tr/v2/aksehir/cografyamiz/aksehir-cografyasi> (13.02.2019)

⁴⁴ DURAN, Remzi, “Akşehir Köprüleri”, Prof. Dr. Hakkı Önkıl'a Armağan, DEÜ, 2013, s.61.

⁴⁵ ŞAHİN, İlhan, “Akşehir”, DİA, C:II, İstanbul, 1989, s.298.

⁴⁶ SAMUR, Tahsin, **Akşehir'deki Türk Mimari Eserleri**, Konya, 1996, s.1.

⁴⁷ DEMİRKİRAN, Tuğba, “Selçuklu Sonrası Akşehir Mescitlerinin Restorasyon Sorunlarının Dört Örnekte İncelenmesi”, (Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2009, s.12.

⁴⁸ SAMUR, Tahsin, a.g.e., 1996, s. 1-2.

Ahşehir şeklinde geçmekte olup, bölgesel ağız farklılıklarına bağlı olarak telaffuzlarda farklılık göstermiştir⁴⁹.

Kentin, Alexsios Komnenos tarafından 1098 boşaltılması, şehrin Bizans döneminin sonu olmuştur. Bundan sonra kent yüzyıl boyunca sürekli farklı himayelere girmiştir. Sivil yaşam en aza indirilerek bir askeri üs konumuna getirilmiştir. XIII. yy.'ın başlarından itibaren ise Türk kenti olarak Akşehir'de sivil hayata dönüşüm başlamıştır⁵⁰.

Akşehir eski çağlardan beri kullanılan kervan yolunun üzerinde olması ve Selçuklunun başkente Konya'ya da yakın olması nedeniyle stratejik bakımından önemli bir konuma sahiptir. Şehir Osmanlı hakimiyetine geçtiğinde de aynı canlılık ve önemi sürdürmüştür⁵¹.

1071 Malazgirt savaşından sonra, Oğuzların bazı boyları Akşehir'e yerleşmiştir. Sonrasında 1077 yılında Süleyman Şah şehri Selçuklu topraklarına dahil etmiştir. Ardından Haçlı seferleri sırasında Bizans imparatoru tarafından yağma edilen şehir, 1146 yılında Selçuklu sultanı I. Mesud tarafından geri alınmıştır⁵². Akşehir'in günümüzde sahip olduğu eserlerden pek çoğu Selçuklular zamanında yapılmıştır. "Bu dönemde bir cami ve birçok mescit yanında medrese, han ve hamamlar yapıldığı görülmektedir"⁵³.

Selçuklulardan sonra 1320-1327 yıllarında Eşrefoğlu Beyliği'nin , 1375 yılına kadar Hamitoğulları Beyliği'nin elinde bulunan şehir, daha sonraki tarihlerde Osmanlı topraklarına dahil edilmiştir⁵⁴. Osmanlılar ile Karamanlılar arasında 1465 tarihine kadar el değiştiren şehir, sonunda Osmanlıların himayesine geçmiştir fakat tam anlamıyla bir hakimiyet kurulması 1476 tarihinde gerçekleşmiştir⁵⁵. Kanuni dönemine kadar idari yönetimiyle ilgili açık bir bilgi bulunmayan Akşehir, "1525'ten itibaren Karaman eyaletine bağlı bir sancak oldu"⁵⁶.

Akşehir Kurtuluş Savaşı sırasında, 22 Kasım 1921 – 24 Ağustos 1922 tarihleri arasında Batı Cephesi Karargâhı olarak kullanılmıştır⁵⁷. Günümüzde Karargah Binası, müze olarak kullanılmaktadır. Cumhuriyet'in ilanından sonra Akşehir ilçe olarak Konya'ya bağlanmıştır.

⁴⁹ ŞAHİN, İlhan, **a.g.e.**, 1989, s.298.

⁵⁰ YILDIRIM, Sener, "Selçuklu Dönemi Öncesinde Akşehir", **I. Uluslararası Selçuklu'dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri**, Akşehir, 20-21 Kasım 2008, s.249.

⁵¹ YÖRÜK, Doğan, "XV-XVI. Asırlarda Akşehir Kent Merkezinin Nüfus Yapısı", **Bilgi Dergisi**, S.45, Ankara, 2008, s.165.

⁵² DEMİRALP, Yekta, **Akşehir ve Köylerindeki Türk Anıtları**, Ankara, 1996, s.3.

⁵³ DEMİRKIRAN, Tuğba, **a.g.e.**, 2009, 13.

⁵⁴ SAMUR, Tahsin, **a.g.e.**, 1996, s.2.

⁵⁵ YÖRÜK, Doğan, **a.g.e.**, 2008, s.166.

⁵⁶ ŞAHİN, İlhan, **a.g.e.**, s.299.

⁵⁷ DEMİRKIRAN, Tuğba, **a.g.e.**, 2009, s.14.

3.AKŞEHİR NASRETTİN HOCA MEZARLIĞI'NDA BULUNAN BEYLİKLER DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

Yapılan katalog çalışmasında, incelenen mezar taşları bütün detayları ile incelenmiştir. Katalog örneklerinin tümü toprak mezardır. Katalog sıralaması; Kitabesi bulunan ve tarihi belli olan, kitabesi bulunan fakat tarihi belli olmayan ve kitabesi olmayan sadece süslemesi bulunan mezar taşları doğrultusunda sıralama yapılmıştır.

Örnek Numarası: 1	Tarihi: H.737-M.1336/1337
Kimliği: Mevlana Nurettin İsa bin Ali	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	81
En	52
Kalınlık	7
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: İnce bir silmeyle çerçevelenen düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli tepelikle son bulmaktadır. Üçgen alınlığın içine rumi ve palmet yerleştirilmiştir. Bu süslemeler zemin oyma- tekniğinde taş işlenmiştir. Taşın arka yüzünde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Gövdede dikdörtgen çerçeveler içinde yer alan dört satırlık kitabe celi sülüs hattıyla yazılmıştır.

Kitabe:

1-Vefat-ı Merhum ve Mağfur Said-i Şehid

2-Mevlana Nureddin İsa bin Ali

3-Fi Ğurreti Cemaziyel'ahir

4-Sene Seb'ate ve Selasine ve Sab'a Miete

Örnek Numarası: 2	Tarihi: H.764- M.1367
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı I	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Mevcut değildir	Ayak Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-
Yükseklik	78
En	24
Kalınlık	11

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Ayak Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı üçgen alınlıkla son bulmaktadır. Ön ve arka yüzünde süsleme unsuru bulunmamaktadır. Ön yüzünde üçgen alınlığın içinde palmet süslemesi varsa bile, taşın zamanla aşınmasından ötürü çok belirgin değildir. Ce-li sülüs yazı hattıyla verilen üç satırlık kitabe zemin oyma tekniğinde mezar taşına işlenmiştir. Sadece tarihi bilgilerin verildiği mezar taşının, baş şahidesinin devamı yani ayak taşı olabilmesi muhtemeldir.

Kitabe:

1-Tarihi Sene

2-Erbe'in ve Sittin

3-Ve Seb'a Mi'e

Örnek Numarası: 3	Tarihi: H.847-M.1443/1444
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı II	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	85
En	40
Kalınlık	8
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı dilimli bir tepelikle sonlandırılmıştır. Tepeliğin süslemelerini rumi ve palmet motifleri oluşturmaktadır. Gövdenin iki yanında burmalı sütunçe ve zar başlıklar yer almaktadır. Celi sülüs hattıyla dört panoda verilmiş olan kitabesi de bir zencerek silmesiyle çerçevelendirilmiştir.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Tepelik kısmında yer alan rumi ve palmetler taşın bu yüzünde daha belirgin durumdadır. Gövdede yer alan burmalı sütunçelerin üstündeki zar başlıkların içinde, birbirinden farklı güneş kursu motifi bulunmaktadır. İnce bir silmeyle çerçevelenen gövdenin ortasında kandil motifi yer almaktadır. Üçgen bir ayak üzerinde yükselen yuvarlak ve içinde çarkıfelek süslemesinin bulunduğu gövde, yine üçgen ağız kısmıyla son bulur. Kandilin ağzından kıvrımlı bir hale yükselmektedir. Gövdenin iki yanında yer alan tutamaçlardan bağlanan zincir motifi yukarda kandili sonlandırmaktadır. Mezar taşının üzerinde bulunan süslemeler zemin oyma tekniğinde işlenmiştir.

Kitabe:

1-.....

3-Sene Sitte ve Erbain

2-..... Reb-iul Ula

4-Ve Semani Mi'e

Örnek Numarası: 4	Tarihi: H.837-M.1433
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı III	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-
Yükseklik	60
En	27
Kalınlık	10

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Ayak Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı dilimli tepelikle son bulmaktadır. Alınlıkta bulunan süslemeleri merkezde palmet ve kenarlarında yer alan rumiler oluşturmaktadır. Kitabe iki satır olarak celî sülüs hattıyla verilmiştir. Kitabenin altında yer alan bir satırda ise taşın yüzeyi döküldüğü için süsleme tespiti yapılmamıştır. Verdiği tarihi bilgiler doğrultusunda baş şahidesinin devamı niteliğinde, yani ayal şahidesi olması muhtemeldir.

Ayak Şahidesi Dış Yüzü: Gövdenin iki yanında burmalı sütunceler ve bunların üzerinde bulunan zar başlıklarla taş hareketlilik kazandırılmıştır. Ön yüzünde olduğu gibi bu yüzde de alınlığın bezemesini palmet ve rumiler oluşturmaktadır. Gövdenin ortasına işlenmiş kandil motifi dörtgen bir ayak üzerinde yükselmektedir. Kandilin gövdesini daire içine alınmış günes kursu motifi oluşturmaktadır. İç içe geçmiş dörtgen bir ağızla son bulan kandilden kavisli bir hale yükselmektedir. Taşın üzerinde ki tüm süsleme ve kitabe metni zemin oyma tekniğinde mezar taşına işlenmiştir.

Kitabe:

1-.. Tatihuhü Senete Seb'a

2- Ve Selasine ve Semanimie

Örnek Numarası: 5	Tarihi: H.875-M.1470/71
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı IV	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-
Yükseklik	45
En	28
Kalınlık	10

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Ayak Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı oldukça hasar görmüştür. Ön yüzü sade tutulmuştur, sadece gövde de basit burmalı sütuneler bulunmaktadır. Gövdede yer alan kitabe metni, bir satırı alınlıkta olmak üzere toplam dört satır halinde verilmiştir. Kitabe metninde kullanılan yazı türü celî sülüstür.

Ayak Şahidesi Dış Yüzü: Mezar taşının bu yüzünde dökülmeler mevcuttur. Yine oldukça sade tutulan taşın ortasına, at nalı kemer formlı ince bir silme içerisine, şamdan motifi yerleştirilmiştir. Bir ayak üzerinde yükselen şamdanın gövdesinde bir adet bilezik bulunmaktadır. Kadeh formlu ağızdan ise belirgin bir hale yükselmektedir. Yazı ve süsmeler zemin oyma tekniğinde taş işlenmiştir.

Kitabe:

1-...

2-Tarih-i Min Şehri

3-Rebiul-evvel

4-Hamse ve Sebain ve Semane Mie

Örnek Numarası: 6	Tarihi: H.749-M.1348/1349
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı V	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	76
En	37
Kalınlık	6.5
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli bir tepelikle son bulmuştur. Alınlığın süslemesini palmet ve rumi motifleri oluşturmaktadır. Gövdenin iki yanında yer alan burmalı sütunçelerle hareketlilik kazandırılmıştır. Sütunçelerin üzerine birer adet zar başlık yerleştirilmiş ve içlerine çarkıfelek motifi işlenmiştir. Alınlığı bitiren zencerekten sonra kitabe başlanmıştır. Üç satır halindeki kitabe celî sülüs yazı hattı ile verilmiştir. Süsleme ve yazılar zemin oyma tekniğinde taşa işlenmiştir. Mezar taşının dış yüzünde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Kitabe:

1-...

2- Cemazil Evvel

3-Sene Sebata Erbaine Sebamie

Örnek Numarası: 7	Tarihi: -
Kimliği: Essaid Essayid Haydar	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli dilimli tepelikli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	112
En	36
Kalınlık	10
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formdaki mezar taşının, gövdenin iki yanına bitişik burmalı sütunceler, bunların üzerinde ise zar başlıklar yer almaktadır. Gövdeden yukarı doğru sivrilen mezar taşının dilimli tepeliği yüksek tutulmuştur. Tepeliğin ortasında palmet motifi kullanılmıştır. Alınlığın süslemesi, düşey olarak sıralanan palmet dizilerinden ve yanlarındaki rumi motiflerinden oluşmaktadır. Bu süslemeler taşa zemin oyma tekniğinde işlenmiştir. Mezar taşının kitabesi bir çerçeve içerisinde, celî sülüs yazı hattıyla verilmiştir.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Mezar taşının bu yüzünde, iç yüzündeki süslemelerden farklı olarak, kandil motifi kullanılmıştır. Kare bir pano içerisinde verilen kandil motifinin dairevi gövdesi, iki küçük ayak üzerinde yükselmektedir ve tepe kısmıyla da son bulmaktadır. Ağız kısmından kavisli bir hale yükselmektedir.

Kitabe:

1-El Merhum El mağfur

2-Essaid Esseyid Haydar

Örnek Numarası: 8	Tarihi: -
Kimliği: Eş Şehid Binti Ali Haimüddin	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli dilimli tepelikli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	68
En	41
Kalınlık	9.5
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu baş şahidesinde, celî sülüs iki satırlık kitabe yer alır. Yukarı doğru sivrilen mezar taşı, dilimli tepelikle son bulmaktadır. Alınlığın içerisinde rumi ve palmetler zemin oyma tekniğinde süsleme kompozisyonunu oluşturmaktadır.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Taşın ortasına daire içerisine alınmış dört yapraklı çiçek motifinin üzerinde kandil yükselmektedir. Çiçek motifinin iki yanını yukarı doğru saran bitkisel süslemenin yanı sıra, alınlıktaki süslemeler tespit edilememiştir.

Kitabe:

1-İntikalel El- Merhume El- Mağfure

2-Eş Şehid Binti Ali Haimüddin

Örnek Numarası: 9	Tarihi: -
Kimliği: Hacı Mahi'nin Oğlu Hacı İbrahim	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli dilimli tepelikli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	55
En	40
Kalınlık	8
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgene yakın formdaki mezar taşında celî sülüs üç satırlık kitabe yer almaktadır. Taşın iki yanına bitişik iki adet sütuncesi vardır. Yukarı doğru sivrilen taş, dilimli tepelikle son bulmaktadır. Alınlıktaki süslemeye, ters-düz ve sağlı sollu konumlandırılmış palmet motifleri hakimdir. Alınlığın altındaki panoda, zencerek motif, ince bir şerit oluşturmuştur. Onun altında ise birbirini takip eden rumi dizileri yer almaktadır. Tüm bu süslemeler zemin oyma tekniğinde taşla işlenmiştir. Dış yüzünde süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Kitabe:

1-Vefatı Merhum

2-Mağfur Hacı İbrahim

3-Bin Hacı Mahi

Örnek Numarası: 10	Tarihi: -												
Kimliği: Sadreddin Hoca Ali'nin Oğlu Mevlana	Mesleği: -												
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş												
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli dilimli tepelikli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir												
Baş Taşı Ölçüleri: <table> <tr> <td>Yükseklik</td><td>65</td></tr> <tr> <td>En</td><td>36</td></tr> <tr> <td>Kalınlık</td><td>8</td></tr> </table>	Yükseklik	65	En	36	Kalınlık	8	Ayak Taşı Ölçüleri: <table> <tr> <td>Yükseklik</td><td>-</td></tr> <tr> <td>En</td><td>-</td></tr> <tr> <td>Kalınlık</td><td>-</td></tr> </table>	Yükseklik	-	En	-	Kalınlık	-
Yükseklik	65												
En	36												
Kalınlık	8												
Yükseklik	-												
En	-												
Kalınlık	-												
GÖRSEL BİLGİLER													
Tanım: Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formdaki şahidenin üç satırlık kitabesi vardır. Kenarlara bitişik iki adet burmalı sütunce, zikzak motifleriyle hareketlendirilmiştir. Sütuncelerin üzerinde ise zar başlıklar yer alır. Mezar taşı yukarıya doğru sivrilerek, dilimli tepelikle son bulur. Alınlıkta ki deformasyon sonucu süsleme tespit edilememiştir Baş Şahidesi Dış Yüzü: Ön yüzünden farklı olarak taşın ortasında bir dairenin içinde altı yapraklı stilize çiçek motifi vardır ve üçgen bir altlığa oturtulmuştur. Altı yapraklı stilize çiçeğin üzerinde kandil süslemesi yükselmektedir. Mezar taşında, zemin oyma tekniğinde geometrik süsleme kompozisyonu hakimdir. Ayak şahidesi mevcut değildir. Kitabe: 1-İntikalel Merhum 2-El-Mağfur Mevlana 3-Sadreddin Hoca Ali Bin Mevlana													

Örnek Numarası: 11	Tarihi: -
Kimliği: Havva Hatun	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	80
En	38
Kalınlık	8
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formdaki mezar taşının dört satırlık kitabesi mevcuttur. Taşın iki yanına bitişik burmalı sütuncelerin üzerinde zar başlıklar vardır. Yukarı doğru daralan mezar taşı, dilimli bir tepelikle son bulur. Alınlığın ortasında palmet ve rumilerden oluşan bitkisel süsleme kompozisyonu yer alır. Kitabede yer alan yazılar celî sülüs hattıyla verilmiştir.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Burmalı sütunceler ve zar başlıklar dışında, taşın iç yüzünden farklı olarak, niş içine alınmış bir şamdan motifi bulunmaktadır. Bir kaideye oturtulan şamdanın gövdesinde iki adet bilezik mevcuttur. Şamdanın tepesi bir kadeh gibi işlenmiştir ve ağzından hale yükselmektedir. İçinde ise palmet motifi yer almaktadır. Alınlık kısmına ise, yine palmet ve rumilerin oluşturduğu, bitkisel süsleme kompozisyonu hakimdir. Süslemelerde zemin oyma tekniği kullanılmıştır.

Kitabe:

1-İntikalel Min Darıl Fena İla Darıl Beka

2-

3-

4-Merhum Havva Hatun

Örnek Numarası: 12	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı VI	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	64
En	30
Kalınlık	10
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, aşağıdan yukarıya daralarak üçgen bir alınlıkla sonlandırılmıştır. Alınlıkta ‘Hüve-l Hallâhu’l-Bâki’ ibaresi yer almaktadır. Altı satır halinde verilen kitabe yazıları celî sülüsle yazılmıştır. Son satır, toprağa gömülü olduğu için belirsizdir. Herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Kitabe zemin oyma tekniğinde taş işlenmiştir.

Kitabe:

1-Hüve’l Hallahu’l Bâki

2-İlahi Ente Rahman

3-ricai Minke Gufrani

4-Fela Te’huz Bi İsyani

5-Ve Kemmil Külle Noksani

6-.....

Örnek Numarası: 13	Tarihi: -
Kimliği: Mevlana Rukreddin	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	80
En	49
Kalınlık	7
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşında çok fazla süsleme unsuru görülmemektedir. Alınlıkta bulunan muhtemelen rumi ve palmetler taşın aşınması sonucu özünü yitirmiştir. Gövdede yer alan kitabe metni panolar içinde verilmiştir. Yazılar ve süslemeler taş zemin oyma tekniğinde işlenmiştir. Kitabe metninde kullanılan yazı hattı celî sülüstür.

Kitabe:

1-Sahibu'l-..... El Merhum

2-Es-Said Eş-Şehid El-Muhtaç

3-İla Rahmetillahi Teala Mevlana Rukdenddin ...

Örnek Numarası: 14	Tarihi: -
Kimliği: İsmail bin İshak	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	77
En	30
Kalınlık	8.5
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı dilimli bir tepelikle son bulmaktadır. Alınlıkta bulunan süslemeleri Rumiler oluşturmaktadır. Mezar taşının yüzeyi oldukça yıprandığından motifler tüm ayrıntılarıyla tespit edilememiştir. Gövdede yer alan kitabe metni üç satır halinde celî sülüs yazı hattıyla verilmiştir. Yazı ve süslemeler zemin oyma tekniğinde taşta uygulanmıştır.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Taşın gövdesinde sadece kandil tezyinatı bulunmaktadır. Üçgen ayak üzerine oturan kandilin gövdesi dairedir ve içinde dört yapraklı bir çiçek motifi yer almaktadır. Gövdenin üstünde yine üçgen ağız kısmı bulunan motif bir hale ile son bulmuştur.

Kitabe:

1-Merhum Ve Mağfur

2-El Muhtaç İla Rahmet Rabbi'l

3-... İsmail Bin İshak

Örnek Numarası: 15	Tarihi: -		
Kimliği: Ahmed’in Kızı Has Hatun	Mesleği: -		
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş		
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir		
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:		
Yükseklik	80	Yükseklik	-
En	42	En	-
Kalınlık	8	Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formdaki mezar taşı, yukarı doğru sivrilerek, dilimli bir tepelikle sonlandırılmıştır. Tepeliğin sağ tarafında kırık vardır. Üçgen alınlık içerisinde, kıvrık dalların oluşturduğu grift bir süsleme kompozisyonu görülür. Gövdede yer alan dört satırlık kitabe, dikdörtgen panolar içerisinde celi sülüs hattıyla verilmiştir.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Taşın dilimli tepelik kısmında, kıvrık dallardan oluşan süslemeler yer alır. Gövdesinde, dilimli bir niş içine alınmış kandil motifi vardır. Üçgen altılığa oturan kandilin gövdesi dairevidir. Ve içinde "Amel Arslan" yazmaktadır. Gövdenin iki yanında kulplar bulunmaktadır. Kandilin tepe kısmı üçgen formda verilmiştir. Altılığın iki yanında, geometrik süslemenin hâkim olduğu madalyonlar vardır. Nişin kenarlarda oluşturduğu üçgen boşluklara ise rumi motifleri işlenmiştir. Yazı ve süslemelerde zemin oyma tekniği kullanılmıştır.

Kitabe:

- 1-İntikale Min Daril Fena İla Daril Beka
- 2-Merhum Mağfur Has Hatun
- 3-Binti Ahmed Navverallahü Kabrahu İnnâ Lillahi
- 4-Ve İnnâ İleyhi Raciun

Örnek Numarası: 16	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı VII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	110
En	60
Kalınlık	8
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu gövde, iki yanına bitişik sütuncelerle hareketlendirilmiştir. Sütuncelerin üzerinde balıksırtı motifleri yer almaktadır. Yukarı doğru daralan gövde sivri kemerle sonlandırılmıştır. Üçgen alınlığın ortasında zemin oyma tekniğinde işlenmiş palmet ve rumi motifleri yer almaktadır. İki satırlık kitabeldeki yazılar celî sülüs hattıyla geniş çerçeveler içinde verilmiştir.

Kitabe:

1-İntikale Esseyid Essaid el Muhtaç

2-İla Rahmetillahi Tala

Örnek Numarası: 17	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı VIII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	81
En	36
Kalınlık	14
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, yukarı doğru sivrilerek, sivri kemerli bir tepelik ile sonlanmaktadır. Üçgen alınlığın içerisinde palmet ve rumiler yer almaktadır. Basit bir silmeyle çerçevelenen gövdede yer alan iki satırlık kitabe, geniş bordürler içerisinde verilmiştir. Mezar taşının üzerinde oluşan hasarlar sonucunda kitabe okunamamaktadır.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Taşın ortasına şamdan motifi işlenmiştir. Yarım daire kaideden yükselen kandilin gövdesinde üst üste birer tane bilezik vardır. Alttaki bombeler dilimlidir. Şamdanın tepesi stilize edilmiş bir palmet gibi işlenmiştir. Bunun üzerinde ise dairevi formlu iki adet oyuk bulunmaktadır. Süslemeler zemin oyma tekniğinde taşla işlenmiştir.

Örnek Numarası: 18	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı VIX	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	85
En	42
Kalınlık	11
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen kesitli mezar taşı dilimli bir tepelikle son bulmaktadır. Gördüğü hasarlar sonucunda yazı ve bezeme niteliklerini kaybetmiştir. Fakat buna rağmen alınlıkta yer alan birkaç palmet kendini göstermektedir. Zor anlaşılır olsa dahi celî süslüsle verilmiş olan kitabe metni ve süslemelerin tekniği zemin oymadır.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Gövdenin ortasına kazıma tekniği kullanılarak basit bir kandil motifi işlenmiştir. Üçgen bir ayak üzerinde yükselen kandilin gövdesi daire şeklindedir ve bununda üzerinde yer alan dörtgen ağızdan bir hale yükselmektedir. Ağız kısmının iki yanından uzanan sivrice bir kulpla kandil motifi sonlandırılmıştır.

Örnek Numarası: 19	Tarihi: -
Kimliği: Muhammed Emin bin Hacı Numan	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	130
En	50
Kalınlık	7
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü:

Düsey dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli bir tepelikle son bulmaktadır. Alınlığın süslemesini palmet ve rumi motifleri oluşturmaktadır. Gövdenin iki yanında bulunan burmalı sütunçelerin alt ve üstlerinde zar başlıklar kullanılmıştır. Gövdenin ortasında yer alan kitabe iki satır halinde verilmiştir. Kitabenin alt kısmında ise bir pano bitkisel motiflerle tezyin edilmiştir.

Baş Şahidesi Dış Yüzü:

Ön yüzünden farklı olarak, gövdenin ortasına kemer silmesi içerisine simetrik olarak iki şamdan motifi işlenmiştir. Kadeh formlu şamdanlar bir ayak üzerinde yükselmekte ve gövdesi iki yandan dilimlerle hareketlendirilmiştir. Ağız kısımlarından ise birer hale yükselmektedir.

Tüm yazı ve süslemeler taşın zemin oyma tekniğinde işlenmiştir.

Kitabe:

1-Vefat-ı Merhum ve Mağfur

2-Muhammed Emin Bin Hacı Numan

Örnek Numarası: 20	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı X	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	53
En	29
Kalınlık	7.5
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli bir tepelikle sonlandırılmıştır. Taşın yarısı toprağa gömülü vaziyette ve oldukça hasara uğramıştır. Bu sebepten dolayı kitabesi okunamamış, süsleme unsurları tam olarak tespit edilememiştir. Tepeliğin süsleme kompozisyonu bitkiselidir. Ortada bir palmet yer alır. Gövdeye burmalı sütunçeler ve üstlerinde yer alan çarkıfelek motifli başlıklarla hareketlilik kazandırılmıştır. Grift bir süsleme kompozisyonu hakimdir. Kitabenin ilk iki satırı toprağın üstünde kalmıştır.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Ön yüzünden farklı olarak, taşın ortasına kandil motifi işlenmiştir. dilimli kemer formunda bir silme içerisinde verilen kandil motifinin neredeyse sadece ağız kısmı toprak üstünde kalmıştır. Görüldüğü kadarıyla dörtgen formlu ağız kısmı daire bir gövde üzerinde yükselmektedir. Gövdenin iki yanından yukarı doğru uzanan zencerek motifli kulplar yukarıda birleşmektedir. Kandilin ağzından yükselen alev kıvrımlı olarak verilmiştir.

Tüm yazı ve süsleme unsurları mezar taşına zemin oyma tekniğinde işlenmiştir.

Örnek Numarası: 21	Tarihi: -
Kimliği: El Hacı İbn Eşşair Muhammed İbrahim	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	135
En	36
Kalınlık	9
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı dilimli, yüksek bir tepelikle son bulmaktadır. Alınlığın süsleme kompozisyonunu rumi, palmet, çiçek ve yapraklar oluşturmaktadır. Grift süsleme kompozisyonu hakimdir. Gövdede yer alan kitabe iki satır halinde, celî sülüs yazı hattıyla verilmiştir. Süsleme tekniği olarak zemin oyma tekniği kullanılmıştır.

Kitabe:

1-El Gağfur el Merhum

2-El Hacı İbn Eşşair Muhammed İbrahim

Örnek Numarası: 22	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XI	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	83
En	31
Kalınlık	5.5
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Yerde yatık vaziyette bulunan mezar taşının, diğer örneklerle karşılaştırılarak ve üzerinde kandil motifinin de bulunmasından dolayı baş şahidesi olabilmesi mümkündür.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Mezar taşı oldukça hasar görmüş, neredeyse taşın tamamı çatlamıştır. Gövdenin iki yanında burmalı sütunçeler ve üzerlerinde zar başlıklar mevcuttur fakat zar başlığın bir tanesi aşınma sonucu kaybolmuştur. Taşın ortasına zemin oyma tekniğinde bir kandil motifi işlenmiştir. Ters kadeh formu bir ayak üzerinde yükselen kandilin ağız, gövde ve alt kısmında sırasıyla;

1-Men Tevekkele Aleyhi

2-El Mülk-ü Lillah

3-Kefa Bihi

“Kim Allah’a Tevekkül Ederse O Ona Yeter” ibaresi yer almaktadır. Yanlarda ise birer adet daire içinde altı taç yapraklı çiçek motifi bulunmaktadır. Yazı ve süslemeler taş oyma-kabartma tekniğinde işlenmiştir.

Örnek Numarası: 23	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	111
En	32
Kalınlık	9
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi İç Yüzü: Yerde yatık vaziyette bulunan mezar taşı dikdörtgen formlu olup, dilimli bir tepelikle son bulmaktadır. Tepeliğin süsleme kompozisyonunu rumi, palmet ve yapraklar oluşturmaktadır. Gövdenin iki yanında yer alan burmalı sütunçelerin üzerlerinde birer adet zar başlık bulunmaktadır. Alınlığın altından başlayan kitabe, celî sülüs yazı hattıyla üç sıra olarak zemin oyma tekniğinde verilmiştir.

Kitabe:

1-Müteveffa el-Abdul Mağfur

2-Eş-Şehid el Muhtaç

3- İla Rahmetillah

Örnek Numarası: 24	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XIII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	126
En	43
Kalınlık	9
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

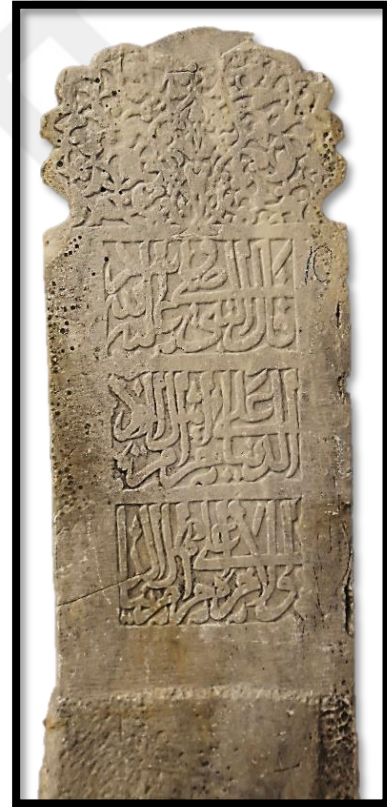
Baş Şahidesi İç Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı dilimli bir tepeliğe sahiptir. Alınlığın süslemesi tamamen bitkisel olup, süsleme kompozisyonunu rumiler oluşturmaktadır. Grift bir süsleme kompozisyonu hakimdir. Taşın üzerinde başka süsleme unsuru bulunmamaktadır. Alınlığın hemen altından başlayan kitabe celî sülüs hattıyla, üç satır olarak verilmiştir. Yazı ve süsleme unsurları taşa zemin oyma tekniğinde işlenmiştir. Taşın bulunduğu konum dolayısıyla dış yüzü tespit edilememiştir.

Kitabe:

1-Kale'n-nebiyyi Sallallahu Aleyhi Vessellem

2-Ed-dünya Haramün Ala Ehli'l-ahire

3-Ve'l-ahiretü Haramun Ala Ehli'd-dünya

Örnek Numarası: 25	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XIV	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli, dilimli tepelikli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	112
En	33
Kalınlık	10
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü:Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli tepelikle son bulmaktadır. Yerde yatık vaziyettedir. Taşın zamanla aşınması sonucu alınlıktaki süsleme unsurları yok olmuştur. Fakat benzer örneklerle bakarak rumi ve palmet tezyininin olması muhtemeldir. Basit bir silmeyle çerçevelenen taşın ortasına kandil motifi işlenmiştir. Üçgen bir ayak üzerinde yükselen kandilin gövdesi dairevidir. Bu dairenin içerisinde 'Davut Yıldızı' motifi yer almaktadır ve yıldızın içi küçük dörtgenlerle doldurulmuştur. Zemin oyma tekniğinde işlenen kandil yine üçgen bir ağız kısmıyla son bulmaktadır.

Örnek Numarası: 26	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar taşı XV	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	70
En	31
Kalınlık	7
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli tepelikle son bulmaktadır. Yerde yatık vaziyettedir. Alınlıkta bulunan süslemeleri Rumiler oluşturmaktadır. Taşın gövdesine zemin oyma tekniğinde kandil motifi işlenmiştir. Üçgen bir ayak üzerinde yükselen kandilin gövdesi dairevidir. Bu dairenin içerisinde altı kollu yıldız yer almaktadır ve yıldızın içinde altıgen vardır. Dörtgen ağız kısmından kavisli bir hale yükselmektedir. Gövdenin iki yanından yukarı doğru uzanan bir askıyla kandil bezemesi sonlandırılmıştır.

Örnek Numarası: 27	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XVI	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	154
En	53
Kalınlık	17
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Yerde yatık vaziyette duran düşey dikdörtgen formlu mezar taşı, dilimli tepelikle son bulmaktadır. Alınlıktaki süsleme kompozisyonunu rumi ve palmetler oluşturmaktadır. Basit bir silmeyle çerçevelenen taşın ortasına kandil motifi işlenmiştir. Bir ayak üzerinde yükselen kandilin gövdesi dairevidir. Bu dairenin içerisinde ‘Davut Yıldızı’ motifi yer almaktadır ve yıldızın içi küçük dörtgenlerle doldurulmuştur. Kandil motifinin yanları yine rumi ve palmetlerle bezenmiştir. Kandilin ağız kısmından ise hafif kavisli bir hale yükselmektedir. Süslemelerin tamamı zemin oyma tekniğinde taşta işlenmiştir.

Örnek Numarası: 28	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XVII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	55
En	31
Kalınlık	7
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Mezar taşının ön yüzü bulunduğu konum dolayısıyla tespit edilememiştir. Arka yüzünün gövdesinin iki yanında burmalı sütunçeler ve bunların üstlerinde yer alan zar başlıklarla taş hareketlilik kazandırılmıştır. Gövdenin ortasına kandil motifi işlenmiştir. Bir ayak üzerinde yükselen kandilin daire gövdesi ve üçgen ağzı geometrik çizgilerle bezenmiştir. Ağzın iki yanından yukarı uzanan bir kulpla motif sonlandırılmıştır.

Örnek Numarası: 29	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XVIII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik 50	Yükseklik -
En 39	En -
Kalınlık 8	Kalınlık -

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Mezar taşının konumu dolayısıyla ön yüzü tespit edilememiştir. Fakat diğer örneklerden yola çıkarak baş şahidesi dış yüzü olduğu düşünülmektedir. Taşın bir kısmı toprak altında kalmıştır. Toprağın üzerinde kalan kısmı ise kırık vaziyette dilimli bir tepelikle son bulmaktadır. Tepeliğin süsleme kompozisyonu bitkisel olup, palmeler bu kompozisyonu oluşturmuştur. Gövdenin iki yanında burmalı sütunçeler yer almakta ve üzerlerinde birer tane zar başlıklar bulunmaktadır. Gövdenin ortasına kandil motifi işlenmiştir. Ayak kısmı toprağın altında kalan kandilin, gövdesi dairevi olup, içinde altı kollu yıldız bulunmaktadır. Gövdenin üzerinde bulunan üçgen ağız üzerinden kıvrımlı bir hale yükselmektedir. Süslemelerde zemin oyma tekniği kullanılmıştır.

Örnek Numarası: 30	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XIX	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Mevcut değildir	Ayak Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-
Yükseklik	70
En	33
Kalınlık	9

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Mezar taşının ayak şahidesi olabilmesi mümkündür. İç ve dış yüzünde kitabi bilgiler olmayan, sadece süsleme unsurları bulunan mezar taşının, baş şahidesinin devamı niteliğinde olabileceği düşünülmektedir.

Ayak Şahidesi İç Yüzü: dikdörtgen formlu mezar taşı dilimli bir kemer formundadır. Dilimlerin içerisini ve gövdenin ana süsleme temasını palmet dizileri oluşturmaktadır. Gövdenin iki yanında bulunan sütunçeler balıksırtı motifi ile hareketlendirilmiştir ve üzerlerinde çarkıfelek bezemesinin olduğu başlıklar bulunmaktadır. Gövdenin alt kısmında kare bir pano oluşturulmuş ve içi boş bırakılmıştır.

Ayak Şahidesi Dış Yüzü: Taşın bu yüzü, ön yüzünden daha farklı olarak daha sade tutulmuştur. Gövdenin ortasında 1.5 cm kalınlığında sivri kemer formlu bir niş içerisine basit bir kandil motifi işlenmiştir. Üçgen ayak üzerinde yükselen dairevi gövde yine üçgen bir ağızla son bulmaktadır. Gövdenin iki yanından uzanan kulplar yukarda birleşmektedir. Nişin üzerinde ise bir palmet motifi yer almaktadır.

Taşın üzerinde yer alan tezyin unsurlarının tümü zemin oyma tekniğinde verilmiştir.

Örnek Numarası: 31	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XX	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	107
En	37
Kalınlık	7
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Yerde yatık vaziyette duran mezar taşının, baş şahidesinin dış yüzü olduğu düşünülmektedir.

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Dikdörtgen formlu taşın, dilimli yepeliği hasar görmüştür. Gövdenin iki yanında yer alan sütunçeler balıksırtı motifleriyle hareketlendirilmiştir. Sütunçelerin üzerinde birer adet zar başlık bulunmaktadır. Gövdenin ortasına kandil motifi işlenmiştir. Üçgen ayak üzerinde yükselen kandilin gövdesi dairevidir. Dairenin içerisinde sekiz kollu yıldız bulunmaktadır. Gövdenin üzerinde bir ağız kısmı, iki yanından ise kulplar yükselerek tepe kısmında birleşmektedir. Ağız kısmından çıkan kıvrımlı bir hale tezyinata hareketlilik kazandırmıştır. Süslemeler zemin oyma tekniğinde taşta işlenmiştir.

Örnek Numarası: 32	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XXI	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	90
En	37.5
Kalınlık	10
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Araştırması yapılan diğer mezar taşı örneklerine bakıldığında baş şahidesi olma ihtimali çok yüksektir. Düşey dikdörtgen formlu mezar taşı oldukça hasar görmüş ve süsleme özelliklerinin bazılarını kaybetmiştir. Üstte dilimli bir tepelikle sonlandırılan taşın alınlığında belli belirsiz palmet motifi bulunmaktadır. Gövde iki yandan burmalı sütunçelerle hareketlendirilmiş, üzerlerine birer adet zar başlık işlenmiştir gövdenin ortasında kademeli bir ayak üzerinde yükselen şamdan motifi bulunmaktadır. Şamdanın ayağının içine üç yapraklı bir çiçek motifi işlenmiştir. Uzun ince, iki bilezikli bir gövdeden sonra kadeh formlu ağız kısmı ve ağızdan çıkan bir hale ile şamdan motifi sonlandırılmıştır. Süslemeler taşın üzerine zemin oyma tekniğinde işlenmiştir.

Örnek Numarası: 33	Tarihi:-
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XXII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	80
En	34
Kalınlık	5
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Düşey dikdörtgen formlu mezar taşının baş şahidesinin dış yüzü olduğu düşünülmektedir. Bulunduğu konum dolayısıyla ön yüzü tespit edilememiştir. Dilimli tepeliğin hemen altında başlayan gövdeye kazıma tekniğinde bir kılıç motifi işlenmiştir. Üst kısmın daha ok hasar görmüş olması sebebiyle kılıcın uç kısmı silinmiştir. Gövdenin iki yanında bulunan sütunçeler balıksırtı desenleriyle bezenmiştir. Sütunçelerin üstlerinde birer adet zar başlık, altlarında ise yine birer adet gülbezek rozetleri yer almaktadır fakat aşınmaları sonucu süsleme özelliklerinin çoğunu kaybetmişlerdir.

Örnek Numarası: 34	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XXIII	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	125
En	30
Kalınlık	10
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Mezarlık sınırları içerisinde diğer örneklerle karşılaştırma yapıldığı zaman baş şahidesinin dış yüzü olması mümkündür. Dikdörtgen formlu, sivri kemerle sonlandırılmış mezar taşı, yerde yatık vaziyettedir. Gövdenin ortasına kazıma tekniği ile işlenmiş bir şamdan motifi yer almaktadır. Oldukça sade tutulan şamdan, bir kaide üzerinde yükselmektedir. Gövde iki adet bilezikle hareketlendirilmiştir. Kadeh formlu ağız bölümünden bir hale yükselmektedir.

Örnek Numarası: 35	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XXIV	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Taş
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	95
En	40
Kalınlık	8
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Mezarlık alanı içinde bulunan diğer mezar taşları ile kıyaslandığı zaman, baş şahidesinin dış yüzü olabilmesi mümkündür. Düşey dikdörtgen mezar taşı sivri bir kemerle sonlandırılmıştır. Süsleme bakımından oldukça sade tutulan gövdenin ortasına kazıma tekniğinde işlenmiş bir kandil süslemesi bulunmaktadır. Vazo formlu bu kandil bir kaide üzerinde yükselmekte ve yukarıda bir kulp ile son bulmaktadır. Taşın yüzeyinde hasarlar olduğu için kulpun bir kısmı görünmemektedir.

Örnek Numarası: 36	Tarihi: -
Kimliği: İsimsiz Mezar Taşı XXVI	Mesleği: -
Mezar Tipi: Toprak mezar	Malzeme: Mermer
Baş Taşı Tipi: Dikdörtgen kesitli	Ayak Taşı Tipi: Mevcut değildir
Baş Taşı Ölçüleri:	Ayak Taşı Ölçüleri:
Yükseklik	123
En	32
Kalınlık	9
Yükseklik	-
En	-
Kalınlık	-

GÖRSEL BİLGİLER

Tanım:

Baş Şahidesi Dış Yüzü: Baş şahidesi olduğu düşünülen mezar taşı düşey dikdörtgen formludur. Yerde yatık vaziyette bulunan taş, sivri bir kemerle son bulmaktadır. Zemin oyma tekniğinde taşa işlenen bitkisel süsleme unsurları düşey üç pano halinde verilmiştir. Mezar taşı oldukça hasar görmüş vaziyettedir. Bu yüzden üst panoda sadece palmet süslemesi tespit edilebilmiştir. Orta pano dilimli bir kemer silmesini andırmaktadır. İçerisinde dört yapraklı yonca ve yapraklar yer almaktadır. En alt yani son pano içerisine ise palmet ve Rumiler işlenmiştir. Süsleme kompozisyonu tamamen bitkiseldir.

4. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Türk-İslam kültüründe mezar taşı geleneği, İslamiyet öncesi mezar gelenekleriyle harmanlanarak günümüze kadar ulaşmıştır. Ölümden sonra yaşama inaniş, Ata kültü, ölüye duyulan saygı gibi sebeplerin doğurduğu mezar yapma geleneği dönemden döneme farklılık göstermiştir. İslamiyet öncesi Türk kültüründe ölüyü direk toprağa gömme ya da kurganın altına gömmeleri söz konusuydu⁵⁸. Bununla birlikte ölüyü yakma, ağaca asma gibi geleneklerde yaygın olarak kullanılmıştır. Ölümden sonra ki yaşama inanmanın gereği olarak, ölen kişi eşyalarıyla birlikte gömülürdü. At, at arabası, halı, keçe, kumaş gibi çeşitli eşyalar, Pazırık, Noin Ula, Başadar kurganları kazılarında ortaya çıkmıştır⁵⁹. Bazı mezarların başına “Balbal” denilen figüratif taşlar yerleştirdikleri bilinmektedir. Bu taşların ölen kişiye yeni hayatında hizmet ettikleri ya da ölen kişinin öldürdüğü düşmanları olduğuna inanılırdı⁶⁰. Gömme adetleri, mezar yapıları farklılık gösterse dahi sonuç olarak bir mezar yeri belirleme amacı söz konusudur.

İslamiyet’le tanışan Türklerin mezar yapma gelenekleri gelişerek devam etmiştir. Kurganlardan anıtsal yapıları olan Türbelere geçiş söz konusur. “Kaynakların belirlediği kadar İslam dünyasında anıtsal mezarı en erken geliştiren ve belki de ihraç eden bölge Orta Asya’dır”⁶¹. Tirmiz’de bulunan Hakim el Tirmizi’nin türbesi bununla birlikte Buhara’da, Horasan’da yer alan mezar yapıları da bunu destekler niteliktedir.

Dönemden döneme, toplumdan topluma çeşitlilik gösteren mezar yapıları şüphesiz ki estetik kaygıyı da elden bırakmamıştır. Gerek sanata kattığı değer yargıları, gerekse tarihe kaynaklık etmeleriyle literatürde ayrı bir yere sahip olmuştur. Bu sebeple mezar taşı, mezar yapılarıyla ilgili araştırmaların sayısını arttırarak günümüzde de önemli konu başlıklarını oluşturmaktadır.

Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı’nda bulunan 36 mezarın incelemesinde, 32’u baş şahidesi, dördü ayak şahidesi olmak üzere toplamda 36 mezar taşı araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Bunların hepsi toprak mezardır. Defnedilme tarihleri günümüze ulaşan mezar taşları, 14-15. yy. örnekleridir. Tarihi belirsiz olan örnekler arasındaki bazı mezar taşlarını, form, yazı ve süsleme özellikleriyle değerlendirerek yine Beylikler dönemine tarihlendirmek

⁵⁸ Bkz. Konuyla ilgili kaynak: ÇORUHLU, Yaşar, “Eski Türklerde Ölüm”, *Cogito*, S.40, 2004, s.243-267.

⁵⁹ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: İLTAR, Gazanfer, “Eski Türklerde Mezar Kültü ve Günümüze Yansımaları”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S.27, Ankara, 2003, s.7-16.

⁶⁰ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: ROUX, Jean Paul, *Altay Türklerinde Ölüm*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1999.

⁶¹ KUBAN, Doğan, *Batiya Göçün Sanatsal Evreleri (Anadolu’dan Önce Türklerin Sanat Ortaklıkları)*, İstanbul, 1993, s.149.

mümkündür. Araştırmaya dahil olan mezar taşları malzeme, teknik, yazı ve süsleme özellikleri bakımından tek tek ele alınıp detaylıca incelenmiştir.

4.1. Malzeme ve Teknik Özellikleri

İncelenen mezar taşlarının tümü toprak mezar şeklindedir ve genel form yapısı düşey dikdörtgendir. 32 adet örnek (*Örn. no:1, Örn. no:3, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:12, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:16, Örn. no:18, Örn. no:17, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:21, Örn. no:22, Örn. no:23, Örn. no:24, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:28, Örn. no:29, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33, Örn. no:34, Örn. no:35, Örn. no:36*) baş şahidesini teşkil ederken, dört adet örnek (*Örn. no:2, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:30*) ayak şahidesidir.

Yapımlarında ‘taş’ ve ‘mermer’ olmak üzere iki farklı malzeme kullanımı görülmektedir. 29 adet mezar taşı örneğinde (*Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:12, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:16, Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:21, Örn. no:24, Örn. no:26, Örn. no:28, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33, Örn. no:34, Örn. no:35*) gri renkli gözenekli taş malzeme kullanılırken, yedi adet örnekte ise (*Örn. no:1, Örn. no:2, Örn. no:22, Örn. no:23, Örn. no:25, Örn. no:27, Örn. no:36*) mermer malzeme kullanımı görülmektedir. Mezar taşlarında kullanılan mermerler, antik malzemeden elde edilmiştir. Daha keskin ve düz hatlarda işlenebilen mermerlerin Akşehir’e Afyon-Dokimeion’dan getirilmiş olabileceği düşünülmektedir⁶².

Taşların üzerine işlenen yazı ve süslemelerde ‘zemin oyma’ ve ‘kazıma’ tekniği kullanılmıştır. Örneklerin neredeyse hepsinde zemin oyma tekniği kullanılırken, bazı mezar taşı örneklerinde ise (*Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:28, Örn. no:33, Örn. no:34, Örn. no:35*) kazıma tekniği kullanılmıştır. Bunların (*Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:28*) ön yüzlerinde zemin oyma, arka yüzlerinde kabartma olmak üzere, her iki yüzlerinde de farklı teknikler kullanılmıştır.

İncelenen mezar taşlarının en yüksek olanı (*Örn. no:27*), 154 cm., en kısa olanı (*Örn. no:5*) 45 cm. boyutundadır. Eni en geniş olan (*Örn. no:16*) 60cm. iken en dar olan (*Örn. no:2*) 24 cm’dir. En kalın mezar taşı (*Örn. no:27*) 17 cm, kalınlığı en az olan ise (*Örn. no:33*) 5 cm’dir.

⁶² BENLİ, Yusuf, a.g.e., 1992, s.9.

Konya’da ve Türkiye’de mezar taşlarının çok büyük bir bölümü zemin oyma tekniğindedir. Mermer malzemededen, zemin oyma tekniğinin kullanıldığı bir mezar taşı örneği ise, Konya, İnce Minareli Medrese Taş ve Ahşap Eserler Müzesi bahçesinde sergilenen mezar taşıdır (Görsel 1). Yine Konya’da Hoca Ahmet Fakih Haziresi mezar taşlarında da aynı teknik görülmektedir⁶³

(Örn. no:3, Örn. no:6, Örn. no:11, Örn. no:13, Örn. no:30) mezar taşı örneklerinin form, malzeme ve teknik bakımından benzerleri yine bu mezarlıktan nakledilen ve Akşehir Taş Eserler Müzesi’nde sergilenmektedir (Görsel 2)⁶⁴.

(Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:28, Örn. no:33, Örn. no:34, Örn. no:35) örneklerinde görülen kazıma tekniğini Beyşehir Eşrefoğlu Süleyman Bey Türbesi’nde yer alan mezar taşında (Görsel 3)⁶⁵ ve Bodrum’un Ortakent Mezarlığı’nda incelenen bir başka mezar taşı örneğinde görebiliriz. (Görsel 4)⁶⁶.

İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi katalog örneklerinde olduğu gibi bu müzede yer alan mermer mezar taşlarının kitabelerinin birçoğu zemin oyma tekniği kullanılarak işlenmiştir ve araştırmaya konu olan taşların çoğunluğunda tercih edilen malzeme- teknik açısından benzerlik göstermektedir (Görsel 5)⁶⁷.

(Örn. no:31) örneğinin bir benzeri de Aydın’da bulunan Alihan Oğlu İsmail Türbesi’nde ki Alihan Oğlu İsmail’in mezar taşıdır. Taşın malzemesi mermerdir ve süslemesinde zemin oyma tekniği kullanılmıştır (Görsel 6)⁶⁸.

Taş ve mermer malzeme taşların üzerine zemin oyma tekniğinde işlenen yazı ve süslemelerle Anadolu’nun her köşesinde karşılaşırız. Bu malzeme ve teknik özellikleri Konya’nın mezar taşlarında da uygulanmıştır⁶⁹.

⁶³ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: YILDIRIM, Mutfalı, “Konya Hoca Ahmet Fakih Zaviyesi Çevresinde Oluşan Yapı Topluluğu”, **Marife**, S.2, 2007, s.203-231.

⁶⁴ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: ÇETİNASLAN, Mustafa; KARAPIÇAK, Sevcen, “Akşehir Taş Eserler Müzesi’ndeki Türk Dönemi Mezar Taşı Uygulamalarında Restorasyon Uygulamaları”, **I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı**, Aydın, 2018, s.184-193.

⁶⁵ MUŞMAL, Hüseyin; KUNT, İbrahim; ÇETİNASLAN, Mustafa, **a.g.m.**, 2014, s.193.

⁶⁶ BİÇİCİ, K, Hür, **a.g.m.**, 2012, s.1080.

⁶⁷ Türk ve İslam Eserleri Müzesi’nde Yer Alan Mezar Taşı Örnekleri Detaylı Bilgi İçin Bkz: BOZCU, M. Mustafa, “*Türk Ve İslam Eserleri Müzesi Taş Eserler Koleksiyonu C:I*” (**Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi**), C:I, İstanbul, 2017.

⁶⁸ KÜRÜM, Mükerrrem, “*Alihan Oğlu İsmail Türbesi İle Haziresindeki Mezar Taşları Ve Korunmalarına Yönelik Düşünceler*”, **I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı**, Aydın, 2018, s.420.

⁶⁹ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: KARA, Hacer; DANIŞIK, Şerife, **Konya Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Konya, 2005.

4.2. Kimlik Bilgileri

Araştırmaya konu olan mezar taşlarının altısının tarihi belirlidir (*Örn. no:1, Örn. no:2, Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:6*). Kitabeli en erken tarihli (*Kat no:1*) H.737-M.1336/1337 Beylikler dönemi mezar taşıdır. Yine araştırma dahilinde kitabeli en geç tarihli mezar taşı örneği (*Örn. no:5*) H.875-M.1470/71 tarihli. Tarihi belirsiz olan mezar taşlarını (*Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, 12, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:16, Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:21, Örn. no:22, Örn. no:23, Örn. no:24, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:28, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33, Örn. no:34, Örn. no:35, Örn. no:36*) form, yazı ve süsleme özellikleriyle değerlendirilerek Beylikler dönemine tarihlendirmek mümkündür.

Araştırma kapsamında incelenen mezar taşlarında meslek bilgisi bulunmamaktadır. Sadece bir örnekte (*Örn. no:33*) “Ölen kişinin asker, divit, resmi katip olduğuna delil olan kılıç motifi”⁷⁰ görülmektedir ve kişiyle ilgili tahmin yürütebilmeye olanak sağlamaktadır.

Kimliği belli olan mezar taşlarından sadece üç örnek (*Örn. no:8, Örn. no:11, Örn. no:15*) kadınlara, sekiz adedi ise (*Örn. no:1, Örn. no:7, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:19, Örn. no:21*) erkeklere ait taşlardır. (*Örn. no:2, Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:6, Örn. no:12, Örn. no:16, Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:20, No:22, Örn. no:23, Örn. no:24, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Kat no:28, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33, Kat No:34, Örn. no:35, Örn. no:36*) mezar taşı örneklerinin kimlik bilgileri bulunmamaktadır.

(*Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:20*) numaralı örneklerin kitabeleri, taşların zamanla aşınması ve hasara uğraması neticesinde tespit edilememiş, kimlik bilgileri verilememiştir.

Araştırma dahilinde bulunan mezar taşlarının çoğunluğunu baş şahideleri teşkil etmektedir. Toplamda 33 adet mezar taşının 30’u (*Örn. no:1, Örn. no:3, Örn. no:5, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:12, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:16, Örn. no:18, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:21, Örn. no:22, Örn. no:23, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:28, Örn. no:29, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33, Kat no:34, Kat no:35, Kat no:36*) baş şahidesidir. Sadece üç adet örnekte (*Örn. no:2, Örn. no:4, Örn. no:30*) ayak şahidesi görülmektedir.

4.3.Yazı Özellikleri

⁷⁰ ÖNDER, Mehmet, **a.g.m.**, 1969, s.10.

Yazılı kaynaklarda, Türklerde mezar taşına yazı yazma âdetinin ne zamandan beri var olduğu hakkında net bilgi yer almamaktadır. Bilinen en eski deliller, Köktürk karakteriyle yazılmış Orhun-Yenisey Abideleri'ndendir (*Görsel 7*)⁷¹.

Kullanıldıkları alanlar ve çok farklı çeşitleri olan yazının, en çok kullanım alanlarından birisi de mezar taşlarıdır. Özellikle kufi, nesih, sülüs ve ta'lik mezar taşları üzerinde en çok kullanılan yazı türleridir⁷².

Yazı Türü

İncelenen mezar taşlarının dili Arapçadır. Kitabeli örneklerde (*Örn. no:1, Örn. no:2, Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:12, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:16, Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:19, Örn. no:21, Örn. no:22, Örn. no:23, Örn. no:24*) kullanılan yazı türü 'Celi Sülüs'tür.

Mezar taşları şahideleri için sıkça kullanılan celî sülüs hattına farklı bölgelerde ve mezarlıklarda da rastlanır. Konya'nın Meram ilçesinde Anasultan Mezarlığında bulunan 1303/1906 tarihli mezar taşında (*Görsel 8*)⁷³, yine Konya'nın Hadim ilçesinde Yukarı Hadim Mezarlığı'nda yer alan mezar taşında (*Görsel 9*)⁷⁴, Edirne Beylerbeyi Camii Haziresi'ndeki mezar taşlarında (*Görsel 10*)⁷⁵, Siirt'in Baykan İlçesi, Çevrimtepe Köyü Şeyh Ali Mezarlığı'nda bulunan Seyyid Şeyh Abdürrezzak el-Kadiri Kızı Halime Hatun'un Mezarının Ayak Şahidesinde (*Görsel 11*)⁷⁶, Niğde'de bulunan beylikler dönemi mezar taşlarında, sandukalarda celî sülüs yazı görmektediriz⁷⁷. Bu yazı türünün yoğun kullanımından dolayı hemen hemen her bölgede karşımıza çıkması mümkündür.

Araştırmanın konusunu oluşturan mezar taşı örneklerinde kitabelerde yazıların geneli istiflenerek taşla işlenmiştir. Genellikle bir satır içerisinde kelime kesilmiş, yarıda kalan kelimenin üzerine yazılmış, kitabe satırı içerisinde ikinci bir satır oluşturulmuştur.

⁷¹ DOĞAN, İsmail, **a.g.m.**, 1999, s.161.

⁷² HASEKİ, Metin, **a.g.e.**, 1976, s.35.

⁷³ KARA, Hacer; DANIŞIK, Şerife, **a.g.e.**, 2005, s.360.

⁷⁴ DEMİREL, Feray, **a.g.y.**, 2008, s.49.

⁷⁵ BAŞ, Emine, **a.g.y.**2009, s.53.

⁷⁶ MUTLU, Mehmet **a.g.y.** 2006, s.89.

⁷⁷ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: BAĞCI, Yeliz, "Niğde Şehrinde Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları", (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2005.

Mezar taşlarının sadece ikisinde (Örn. no:14, Örn. no:28) kitabe bilgilerinin bir kısmı taşın dış yüzüne ve kandilin gövdesinde devam etmiştir.

(Örn. no:15): “Amel Arslan”

(Örn. no:22): “Men Tevekkele Aleyhi”

“El Mülk-ü Lillah

“Kefa Bihi” ifadeleri yer almaktadır.

Başlangıç İfadesi

İncelenen mezar taşlarında, kitabeler ‘Merhum ve Mağfur’ veya ‘Merhume ve Mağfure’ ifadeleri ile başlamaktadır (Örn. no:1, Örn. no:7, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:19, Örn. no:21). Sadece tek bir örnekte (Örn. no:8) merhume ve mağfure ifadesi kadın mezar taşında kullanılmıştır. (Örn. no:12) örneğinde ise ‘Hüvel Hallakul Bâki’/’Allah Bâkidir’ ifadesi kullanılmıştır. Daha sonra kitabede kimlik bilgisine geçilmiş son olarak ise tarih ibaresi yer almaktadır.

Aynı ibarelere farklı mezar taşlarından örnek verilecek olunursa, Konya Selçuklu ilçesi Sille mezarlığında Mehmed Bey’in mezarı (Görsel 12)⁷⁸, İzmir’in Efes ilçesinde Ayasuluğ bölgesinde bir mezar taşı (Görsel 13)⁷⁹, Saraybosna İsabey Cami Hazinesi’nde yer alan mezar taşı (Görsel 14)⁸⁰ örnekler arasında verilebilir. Yine Ankara Ayaş’ta incelenen mezar taşı örnekleri içinde Nesibe Hanım’ın mezarında ‘merhume ve mağfuretin leha’ ibaresi görülmektedir (Görsel 15)⁸¹.

Soy-Sülale-Lakaplar

Mezar taşlarının üzerlerinde bazen sülale isimlerinin ‘Çavuşzade ve Ağazade’ gibi ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Fakat araştırma dâhilinde kitabesi belli olan mezar taşlarının hiçbirinde bu tür ifadelere yer verilmemiştir.

İncelenen mezar taşı örneklerinde, erkeklere ait olan bazı taşlarda (Örn. no:9, Örn. no:19, Örn. no:21) ‘Hacı’ lakabı kullanılmıştır. Kadınlarda herhangi bir lakap kullanılmamış, bunun yerine ismin sonuna ‘Hatun’ ibaresi getirilmiştir (Örn. no:11, Örn. no:15).

⁷⁸ KARA, Hacer; DANIŞIK, Şerife, **a.g.e.**, 2005, s.38.

⁷⁹ KAYA, Erkan, **a.g.e.**, İstanbul, 2012, s.31.

⁸⁰ YILDIRIM, Mustafa; UTLU, Eyüp, **a.g.m.**, 2016, s.240.

⁸¹ TUNÇEL, Gül, **a.g.m.**, 2005, s.278.

Lakapların kullanıldığı mezar taşı örnekleri birçok yerde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, Şanlıurfa'nın Harrankapı Mezarlığı'nda bulunan bir mezar taşı örneğinde kullanılan 'Hacı' ifadesi⁸², İzmir Ödemiş'te incelenen Hanzade Binti Sultanu'l-Guzzat Aydın'ın mezar taşı örneğinde zikredilen 'Hatun' ifadesi (Görsel 16)⁸³ farklı misaller arasında gösterilebilir.

4.4. Süsleme Özellikleri

Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda incelenen 36 adet mezar taşı örneğinde, bitkisel, geometrik ve nesneli süsleme görülmektedir. Örneklerde ağırlıklı olarak bitkisel, geometrik ve nesneli (Örn. no:12) süsleme kompozisyonu bulunmamaktadır.

4.4.1. Bitkisel Süsleme

Örneklerde ağırlıklı olarak kullanılan bitkisel süslemeler, diğer tezyinlerle birlikte yoğun olarak görülmektedir. Rumi, palmet, üç ve dört yapraklı çiçekler, kıvrık dallar bitkisel süsleme kompozisyonunu oluşturmuştur. Taşlar üzerinde grift bir süsleme hâkimdir. Bu süslemeler genellikle kitabenin üzerinde alınlık bölümünde yer almaktadır.

Anadolu süsleme sanatında sıklıkla tercih edilen rumi ve palmet motifleri araştırma dâhilinde ki mezar taşlarında da yoğun olarak görülmektedir (Örn. no:1, Örn. no:2, Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:16, Örn. no:17, Örn. no:18, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:21, Örn. no:23, Örn. no:24, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:32, Örn. no:36). Örn. no:1, Örn. no:2) mezar taşlarında palmet motifinin harflerin ucuna yerleştirildiği de görülmektedir.

“Palmet-rumi-lotus motifleriyle oluşturulan süsleme kuruluşları bir tek su bitkisinin tekrarlanan boyuna kesitlerinin soyut görünüşleri olurken Türk süsleme sanatları bütünlüğünde her devirde sevilerek kullanılan bezeme örnekleri olmuşlardır (Görsel 17)⁸⁴.

“Türk sanatında çok sık kullanılan, üsluplaştırılmış yaprak biçiminde bir bezeme ögesi”⁸⁵ olarak kullanılan ‘rumi’ motifi Anadolu’yu anımsatsada, Selçuklu döneminden önce

⁸² KARAKAŞ, Mahmut, **Şanlıurfa Mezar Taşları**, Konya, 2012, s.199.

⁸³ YILMAZ, Edip, “İzmir-Ödemiş'teki Türk-İslam Devri Mezar Taşları”, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Van, 2013, s.507.

⁸⁴ CANTAY, Gönül, “Türk Süsleme Sanatında Meyve”, **Turkish Studies**, 2008, s.33.

⁸⁵ SÖZEN, Metin; TANYELİ, Uğur, **Sanat Kavram Ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, 1986, s.205.

Karahanlı, Gazneli, Abbasi, Endülüs ve Fatimi sanatı süslemelerinde de sıkça görülen bir motiftir⁸⁶.

İncelenen örneklerde, rumi motifi genellikle palmet bezemelerinin etrafında, süslemenin ana temasını oluşturan motifin kenarlarında oluşan boşluklarda bolca kullanılmıştır.

Rumi ve palmet motifinin yer aldığı mezar taşlarına örnek verilecek olursa, Konya'nın Ilgın İlçesi'nde bulunan Dediği Sultan Haziresi alanında yer alan mezar taşı örneği, (Örn. no:27) örneğiyle benzerlik göstermektedir (Görsel 18)⁸⁷. (Örn. no:18) mezar taşının bir benzerini ise Bursa'nın XIV. ve XV. yy. mezar taşı örneklerinde de palmet ve klasik rumi motiflerinin yer aldığını görmekteyiz (Görsel 19)⁸⁸. Yine bir başka palmet motifinin kullanımı ise Malatya'nın Kırklar Mezarlığı mezar taşlarında kullanıldığı görülmektedir⁸⁹. İncelenen bu taşlardan birinde bulunan palmet dizisi (Örn. no:7) örneğinde ki palmet dizisiyle benzerlik göstermektedir (Görsel 20). Denizli-İlbadi Mezarlığı'ndaki Beylikler Dönemi mezar taşında kullanılan bitkisel süsleme kompozisyonunda (Görsel 21)⁹⁰ ve yine Tire Müzesi'nde sergilenen bir mezar taşının alınlığında yer alan bitkisel süslemede (Görsel 22)⁹¹ palmet motifleri görülmektedir.

(Örn. no:20) örneğinde olduğu gibi grift süsleme kompozisyonu da görülmektedir. Bu mezar taşı örneğine benzer, kıvrık dalların oluşturduğu süsleme kompozisyonuna sahip başka bir örnekte Mardin'de incelenen mezar taşıdır (Görsel 23)⁹².

Bir diğer bitkisel süsleme ögesi ise taç yapraklı çiçeklerdir. (Örn. no:8, Örn. no:22) örneklerinde ki kandilin gövdesini oluştururken dört yapraklı çiçekler kullanılırken, (Örn. no:36) mezar taşının süslemesinde ise orta panoda dört yapraklı yonca motifi kullanılmıştır.

4.4.2. Geometrik Süsleme

Geometrik motifler geçmişten günümüze en çok kullanılan süsleme çeşitlerinden biri olmuştur. "İlk İslam devleti olan Emevilerden itibaren tarih boyunca kurulan tüm İslam

⁸⁶ MÜLAYİM, Selçuk, **Türk Sanatında İkonografik Dönüşümler Değişimin Tanıkları**, İstanbul, 2015, s.168.

⁸⁷ ÇAYCI, Ahmet; ÜREKLİ, Bayram, **a.g.m.**, 2003, s.366.

⁸⁸ KARAÇAĞ, Demet, **a.g.y.**, 1992, s.79.

⁸⁹ Bkz. Konuyla İlgili Kaynak: ÇAL, Halit, "Malatya Kırklar Mezarlığı Mezar – Mezar Taşlarında Bezeme", **Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, Ankara, 2020, s.159-187.

⁹⁰ PEKTAŞ Kadir, "Denizli - İlbadi Mezarlığı'ndaki Selçuklu Ve Beylikler Dönemi Mezar Taşları Üzerine", **XIII. Ortaçağ Ve Türk Dönemi Kazıları Ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri**, İstanbul, 2009, s.547.

⁹¹ BİÇİCİ, K. Hür, "Tire Müzesi'nde Bulunan Süslemeli Mezar Taşlarından Bazı Örnekler (XVIII-XX. yy.)", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2009, s.119.

⁹² BAŞAK, Oktay; BODAKÇI, Ahmet, "Mardin Mezar Taşlarından Lahit Formunda İki Örnek", **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.36, Van, 2017, s.204-205.

devletlerinin sanat ve mimarisinde geometrik tasarımlı süslemeler yaygın olarak kullanılmıştır”⁹³.

“Taşlar üzerinde sıkça görmeye alıştığımız geometrik biçimler kâinatın sembolleridir. İslam sanatında bir düzen içerisinde süregiden çizgiler gücün, adaletin, genişliğin, sonsuzluğun sembolüdürler”⁹⁴.

Araştırmanın konusunu oluşturan mezar taşlarında yoğun olarak görülen bir diğer süsleme kompozisyonu ise geometrik süslemedir. Geometrinin temasını, altı ve sekiz kollu yıldızlar, üçgen, dörtgen, rozet, gülbezek, daire, çarkıfelek, burmalı sütunçe ve zar başlıklar, balıksırtı deseni, Davut Yıldızı ve güneş kursu oluşturmaktadır. Daire ve üçgenler genel olarak kandil motifinin kaide ve gövdesinde kullanılmıştır (Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:10, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:18, Örn. no:20, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31). Bu süslemeler baş şahidesinin dış yüzünde yer almaktadır.

Beylikler dönemi mezar taşlarına hareketlilik kazandıran bir diğer belirleyici özellikte burmalı ve balıksırtı desenli sütunçeler ve zar başlıklardır (Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:16, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:22, Örn. no:28, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33).

(Örn. no:10, Örn. no:15 Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:29, Örn. no:31) örneklerinde altı kollu ve sekiz kollu yıldız motifleri görülmektedir. Tanrı Damgalarını teşkil eden bu motifler geometrik süslemeyi oluşturan unsurlardır⁹⁵

(Örn. no:15, Örn. no:22) örneklerinde çarkıfelek ve rozet kullanımı görülmektedir. “Svastikanın kol sayısının artırılmasıyla elde edilen çarkıfelek motifi güneşin sembolüdür ve buna bağlı olarak dönüş hareketiyle “ebedi yaşam döngüsü”nü diğer bir deyişle doğumun ve ölümün sonsuz döngüsünü temsil eder. Çarkın her dönüşü, dünyada bir yaşam döngüsüdür”⁹⁶.

⁹³ KILIÇOĞLU, Selim; PİLEHVARİAN, K. Nuran, “Emevi ve Abbasi Sanatında Geometri”, *Megaron Dergisi*, S.4, s.606.

⁹⁴ SEVİM, Nidai, *Medeniyetimizin sessiz tanıkları Eyüp Sultan’da Osmanlı Mezar Taşları ve Ebedi Eyüp Sultanlılar*, 2010, s.91.

⁹⁵ Bkz. Konuyla ilgili araştırmalar: DURAN, Remzi; ASLAN, Yunus, “Selçuklu Dönemi Konya Yapılarında Motiflenen Türk Damgaları”, *USAD*, 2019, s.107-126., ASLAN, Yunus; DURAN, Remzi, “Türk Sanatında Tengri-Tanrı Damgası”, *Ulakbilge*, 2020, s.1378-1398.

⁹⁶ DAŞ, Ertan, “Mezar Taşlarında Svastika Ve Çarkıfelek Sembollerinin Kökeni Ve Anlamı”, *I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı*, Aydın,2018, s.200.

Eski Türk inancında Güneş kutsaldır. İnsanlar ölür fakat güneş ölümsüzdür. Işığını ve gücünü Tanrıdan aldığına inanılırdı (*Görsel 24*)⁹⁷. Hitilerden itibaren, gelişerek ve değişim göstererek Anadolu sanatına giren ‘Güneş Kursu’ motifi araştırma dâhilinde ki (*Örn. no:6, Örn. no:17*) mezar taşlarında da kullanılmıştır.

Süsleme özelliklerinden yola çıkarak dahi, özellikle geometrik bezemelerden, tarihi belirsiz olan mezar taşlarını da XIII-XV yy. Anadolu Beylikleri dönemine tarihlendirmek oldukça mümkündür.

Yine Konya Mevlana Müzesi’nde yer alan Mevlevi mezar taşlarında incelenen örneklerin 22 adedinde geometrik süsleme tespit edilmiştir⁹⁸.

Konya’nın Dediği Sultan Haziyesi’nde yer alan ayak taşı örneği (*Görsel 25*)⁹⁹ (*Örn. no:11*)’da incelenen mezar taşıyla süsleme bakımından oldukça benzerlik göstermektedir. İkisinde de, gövdenin iki yanında sütunceler, bunların üzerinde yer alan zar başlıkları ayrıca taşların formu benzerliğin temel sebebini oluşturmaktadır. Ilgın’ın Ulu Mezarlığı’nda bulunan bir mezar taşının sütunçeleri, zar başlıkları ve formu (*Örn. no:32*) örneği ile oldukça benzerlik göstermektedir (*Görsel 26*)¹⁰⁰. Konya Hacı Ahmet Fakih Külliyesi’ndeki mezar taşlarında da, burmalı sütunçeler, kandil süslemelerinin gövdesi, zar başlıklarda geometrik süslemenin kullanıldığı görülmektedir¹⁰¹.

4.4.3. Nesneli Süsleme

Nasrettin Hoca Mezarlığı’nda incelenen 36 adet mezar taşında kullanılan nesneli süsleme motifleri kandil, şamdan ve kılıçtır. İslam sanatında görülen “Kandil” motifi Allah’ın nuru ve kişinin yolunu aydınlatması şeklinde anlatılmıştır¹⁰². Bu sebepten, Anadolu Türk süslemeciliğinde kullanımının yaygın olmasıyla birlikte, mezar taşları üzerinde de sıkça kullanılmıştır.

Araştırma dâhilinde ki mezar taşlarında en çok kullanılan motif kandildir (*Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:10, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:18, Örn. no:20, Örn. no:22, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:28, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31, No:35*). Kandil motifleri genel olarak geometrik bir kompozisyonla oluşturulmuştur.

⁹⁷ ŞEN, Emre; GÜRPINAR, Fatma, “Farklı Kültürlerde Güneş Sembolü”, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019, s.978.

⁹⁸ BAKIRCI, Naci, *a.g.e.*, 2000, s.102.

⁹⁹ ÇAYCI, Ahmet; ÜREKLİ, Bayram, *a.g.m.*, 2003. s.3885.

¹⁰⁰ BORAN, Ali; MUTLU, Mehmet; AYKAÇ, Razan; YAŞAR, Hasan, *a.g.e.*, 2019, s.30-31.

¹⁰¹ Bkz. Konuyla ilgili Kaynak: YILDIRIM, Mutafta, “Konya Hoca Ahmet Fakih Zaviyesi Çevresinde Oluşan Yapı Topluluğu”, *Marife*, S.2, 2007, s.203-231.

¹⁰² YELEN, Resul, *a.g.m.*, 2017, s.473.

Gövdeler tek ayak üstünden yükselmektedir. Geometrik bir gövdeden sonra ağız kısmına geçilmiş ve buradan çıkan bir hale ile motif bitirilmiştir.

(Örn. no:5, Örn. no:11, Örn. no:17, Örn. no:32, Kat. Örn. no:34) taş örneklerinde ise şamdan motifi kullanılmıştır. Şamdan motifleri ise yine tek ayak üzerinde yükselen, gövde de bir veya iki tane bileziği bulunan, ağız kısmı kadeh ya da lale formuna benzer şekilde verilmiş ve ağızdan çıkan alevle motif sonlandırılmıştır.

“Ölen kişinin asker, divit, resmi katip olduğuna delil olan kılıç motifini”¹⁰³ tek bir örnekte (Örn. no:33) görmekle birlikte, taşın üzerine bir tutma yerinden yükselen sade bir halde işlenmiştir. Taşın hasar görmesi sonucu motif üste doğru kaybolmuştur.

Konya Mevlana Müzesi’nde Selçuklu dönemine ait bir mezar taşı örneğinde de kandil motifi görülmektedir¹⁰⁴. Yine İznik müzesinde yer alan 11 örnekte kandil, beş adet mezar taşında da şamdan kullanıldığı tespit edilmiştir (Görsel 27-28-29)¹⁰⁵.

Kandil motifi mezar taşlarına farklı varyasyonlarda işlenmiştir. Ahlat Mezarlığı’nda bulunan bir örnekte bunu görmek mümkündür (Görsel 30)¹⁰⁶. Yine farklı olarak görülen başka bir kılıç motifi de Konya’nın Beyşehir İlçesinde Fasıllar Köyü’nde incelenen mezar taşında tespit edilmiştir (Görsel 31)¹⁰⁷. İncelenen örneklerde görülen şamdan motifinin bir benzeri de Dediği Sultan Haziresinde incelenen mezar taşında karşımıza çıkmaktadır (Görsel 32)¹⁰⁸

4.5. Başlıklar ve Tepelikler

Araştırma kapsamında ki mezar taşlarının 24 adedinde tepelik mevcuttur (Örn. no:1, Örn. no:3, Örn. no:4, Örn. no:5, Örn. no:6, Örn. no:7, Örn. no:8, Örn. no:9, Örn. no:10, Örn. no:11, Örn. no:13, Örn. no:14, Örn. no:15, Örn. no:18, Örn. no:19, Örn. no:20, Örn. no:21, Örn. no:23, Örn. no:24, Örn. no:25, Örn. no:26, Örn. no:27, Örn. no:29, Örn. no:30, Örn. no:31, Örn. no:32, Örn. no:33). Tepeliklerin tümü dilimlidir. Alınlık kısmına bitkisel kompozisyon hâkimdir. Rumi, palmet, kıvrık dallar bitkisel süslemeyi oluşturmuştur. Tepeliğin orta ve en yüksek diliminde genellikle irice bir palmet motifi hakimdir. (Örn. no:8, Örn. no:11, Örn. no:15) tepelikli mezar taşı örnekleri kadınlara aittir. Geriye kalan diğer mezar taşı

¹⁰³ ÖNDER, Mehmet, **a.g.m.**, 1969, s.10.

¹⁰⁴ ÖNDER, Mehmet, **a.g.m.**, 1969, s.14.

¹⁰⁵ BİÇİCİ, K. Hür, **a.g.m.**, 2012, s.637.

¹⁰⁶ KALAY, A. Hacer, “Kandil Motifinin Anadolu-Türk Mezar Taşları Ve Dokumalar Üzerindeki Kullanımlarına Yönelik Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme”, **Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2020, s.22.

¹⁰⁷ MUŞMAL, Hüseyin; ÇETİNASLAN, Mustafa, “Konya İli Beyşehir İlçesi Fasıllar Köyü Mezar Taşları”, **Turkish Studies**, 2013, Ankara, s.338.

¹⁰⁸ ÇAYCI, Ahmet; ÜREKLİ, Bayram, **a.g.m.** 2003, s.374.

örnekleri (Örn. no:2, Örn. no:12, Örn. no:16, Örn. no:17, Örn. no:34, Örn. no: 35, Örn. no: 36) sivri veya yuvarlak bir kemerle sonlandırılmıştır. İncelenen taşlar arasında başlık yoktur. Fakat Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda bulunan Osmanlı dönemine ait mezar taşlarının çoğunda başlık bulunmaktadır. XIV-XV. yy. mezar taşlarında ise tepelikler hâkimdir.

(Örn. no:6) örneğini andıran başka bir mezar taşı da Bursa'da XIV-XV yy. ait bir mezar taşıdır (Görsel 33)¹⁰⁹.

Örnekler artırılırsa Denizli'de İlbadi Mezarlığı'nda bulunan mezar taşı (Görsel 34)¹¹⁰, Kastamonu Ahmet Dede Cami haziresinde ve Kastamonu Nasrullah Cami haziresinde bulunan birer adet mezar taşı dilimli tepeliklere sahiptir (Görsel 35-36)¹¹¹. Konya'nın Üçler Mezarlığı'nda sergilenen mezar taşı da dilimli tepeliğe sahiptir (Görsel 37).

Tepeliksiz sivri kemerli mezar taşlarını, Aydın Koçarlı Cihanoğlu Cami haziresinde iki örnekte (Görsel 38-39)¹¹², Ermenek'te Türk dönemine ait kadın mezar taşlarında (Görsel 40)¹¹³, Konya'nın Üçler Mezarlığı'nda bulunan mezar taşlarında (Görsel 41) görmekteyiz.

5.SONUÇ

Türk mitolojisinde yer alan 'Ata Kültü', 'Gök Tanrı İnancı', ölüye duyulan saygı, ölümden sonra ki yaşama inancı gibi düşünceler doğrultusunda, ölen kişilere mezar yapma, mezar taşı dikme fikri ortaya çıkmış, gereksinim haline gelmiştir. İslamiyet öncesi Türklerde 'Balbal' geleneği ile başlayan mezar taşı yapma geleneği, İslamiyet'i kabul eden Türklerde de farklı şekillerde karşımıza çıkmaya başlamıştır. VII-VIII. yüzyıllarda tam anlamıyla Emevilerle başlayan ve gelişen İslam sanatı, IX. yüzyılda Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle devam etmiş ve Anadolu topraklarına kadar girmiştir. Sanatın her alanında en güzel örneklerin verildiği Türk-İslam sanatı, mezar taşlarında da aynı başarıyı göstermiştir. Anadolu'da mezar taşı süslemeciliğinin en zengin örneklerini görmek mümkündür.

Yapılan bu çalışmada Konya'nın Akşehir ilçesinde yer alan Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda bulunan 36 adet XIV-XV. yüzyıllara tarihlendirilen mezar taşlarının incelemesi

¹⁰⁹ KARAÇAĞ, Demet, **a.g.y.**, 1992, s.138

¹¹⁰ PEKTAŞ, Kadir, **a.g.m.**, 2009, s.549.

¹¹¹ ÇAL, Halit, "Ah Mine'l-Mevt/Kastamonu Şehrindeki 14.-20. Yüzyıl Mezar ve Mezar Taşları", **Üsküdar'a Kadar Kastamonu**, İstanbul, s.14.

¹¹² NEMUTLU, Fatma, "Aydın Koçarlı Cihanoğlu Cami Haziresi 19. Yüzyıl Mezar Taşlarında Motif ve Kompozisyon", **Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 2020, s.41-44.

¹¹³ DURAN, Remzi; BAŞ, Ali, **a.g.m.**, 2019, s.118.

yapılmıştır. Eserler tüm detaylarıyla tasniflenerek katalog haline getirilmiştir. Fotoğraf ve çizimlerle desteklenen çalışmanın literatüre kazandırılması amaçlanmıştır.

Araştırma dahilinde incelenen 36 mezar taşının sadece dört adedi ayak şahidesini teşkil etmektedir. Geriye kalan 32 adet örnek baş şahidesidir. Genel form yapıları düşey dikdörtgendir. Taşların yapımında taş ve mermer olmak üzere iki eşit malzeme kullanılmıştır. Yoğun olarak taş malzeme kullanımı mevcuttur. Sadece yedi adet örnekte mermer malzeme kullanımı görülmektedir.

Mezar taşlarından sadece altı adedinin tarihi bellidir. En erken tarihlisi H.749-M.1348/1349, en geç tarihlisi H.875-M.1470/71 örneğidir. Tarihi belli olmayan mezar taşlarını da, yazı, süsleme, malzeme, form özelliklerinden yola çıkarak ve farklı bölgelerde bulunan mezar taşlarıyla karşılaştırarak IVX-XV. yy. Beylikler Dönemine tarihlendirmek mümkündür.

Kitabesi belli olan taşların üç adedi kadınlara, dokuz adedi ise erkeklere ait mezar taşlarıdır.

İncelenen mezar taşlarının dili Arapçadır. Kitabeli örneklerde kullanılan yazı türünün tamamı ‘Celi Sülüs’tür. Kitabe metninde yazılar istiflenerek düzenlenmiş, bazen bir satır içerisinde ayrı bir satır oluşturularak estetik bir görüntü elde edilmiştir

Türk-İslam sanatında yoğun olarak görülen estetik kaygı, mezar taşlarında da kendini göstermiştir. İncelenen mezar taşı örneklerinde ağırlıklı olarak bitkisel ve geometrik süsleme kullanılmış, bununla birlikte nesneli bezemelerde kullanılmıştır.

Bitkisel süsleme kompozisyonunu rumi, palmet, kıvrık dallar, üç ve dört yapraklı çiçekler oluştururken, en çok tepelik ve alınlık kısımlarında kullanılmışlardır. Rumiler genellikle palmetlerle birlikte kullanılmış, tamamlayıcı unsur olmuşlardır. Bir diğer sıklıkla kullanılan süsleme ise geometriktir. Altı ve sekiz köşeli yıldızlar, rozet, gülbezek, güneş kursu, Süleyman Mührü, zar başlıklar, çarkıfelek, burmalı ve balıksırtı desenli sütunçeler, zencerekler, daire, üçgen ve dörtgenler geometrik süsleme kompozisyonunu oluşturmaktadır. Beylikler dönemi mezar taşlarında karakteristik özellik taşıyan unsurlar zar başlıklar ve sütunçelerdir. Araştırma kapsamında ki mezar taşlarında da yoğun olarak kullanımı görülmektedir.

Nesneli süslemede en çok kandil ve şamdan motifine yer verilmiştir. Sadece bir örnekte kılıç motifi görülmektedir. Sıklıkla baş taşlarının dış yüzünde kullanımları görülür. Genellikle bir kaide üzerinde yükselen kandilin gövdesi dairevidir, üçgen veya dörtgen ağızdan çıkan alevle kandil motifi sonlandırılmıştır. Şamdanlar da aynı şekilde bir kaide üzerinde

yükselmekte, uzun ince gövdesinde bilezikleri mevcuttur. Ağız kısmı lale veya kadeh formunda işlenmiştir ve ağızdan çıkan alevle motif son bulmaktadır.

İncelenen mezar taşlarında başlık mevcut değildir fakat mezarlık alanı içinde Osmanlı dönemi mezar taşlarında başlık çeşitliliği çok fazladır. Konu dâhilinde yer alan taşlar dilimli tepelik, sivri veya yuvarlak kemerlerle son bulmaktadır. Dilimli tepeliklerin orta ve en yüksek diliminde palmet motifi mevcuttur.

Netice olarak Anadolu'nun her köşesinde en güzel ve süslü örneklerini görebileceğimiz mezar taşlarına Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı'nda da rastlamaktayız. Örneklerin hepsi birbirinden süslü ve kıymetlidir. Tarihe birinci dereceden kaynaklık eden bu vesikalar korunmalı ve literatüre kazandırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ, Yusuf, *“Anadoluhisarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşları Kitabelerinin Dil İncelemesi”*, (Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2007.
- AÇIKGÖZOĞLU, S. Ahmet, *“Mezar Taşı Çalışmaları”*, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C:7, S.14, 2009, 297-314.
- ARSLAN, S. Aslı, *“Taşlar Konuşur”*: Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili”, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, S.6/3, Bursa, 2017, s.1923-1937.
- ARSLAN, Seher, *“Türklerde Ağaç Kültü ve Hayat Ağacı”*, Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, C:I, S.I, İstanbul, 2014, s.60-71.
- ASLAN, Yunus; DURAN, Remzi, *“Türk Sanatında Tengri-Tanrı Damgası”*, Ulakbilge, 2020, s.1378-1398.
- AYKAÇ, Razan, *“Akşehir Nasrettin Hoca Mezarlığı’ndaki Bir Grup Osmanlı Dönemi Mezar Taşları”*, I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi, Aydın, 2018, s.33-51.
- BACQUE, Grommont; JEAN, Louis, *“L’Etude Des Cimetieres Ottomans: Methodes et Perspectives”* İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri, C:I, Ankara, s.135-157.
- BAĞCI, Yeliz, *“Niğde Şehrinde Bulunan Beylikler Dönemi Mezar Taşları”*, (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2005.
- BAK, Selami, *“Ahlat Meydan Mezarlığı Kadılar Bölümü Mezar Taşı Envanteri”*, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2013.
- BAKIRCI, Naci, *Mevlevi Mezar Taşları*, İstanbul, 2005.

- BAŞ, Ali- DURAN, Remzi, “Ermenek’te Türk Dönemi Erkek Mezar Taşları”, **Karaman Araştırmaları I, Konya**, Aralık 2019, s.196-202.
- BAŞ, Emine, “Edirne Beylerbeyi Camii Haziresi’nde Bulunan Mezar Taşları”, **(Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Edirne, 2009.
- BAŞAK, Oktay; BODAKÇI, Ahmet, “Mardin Mezar Taşlarından Lahit Formunda İki Örnek”, **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.36, Van, 2017, s.195-224.
- BAŞKAN, Seyfi, **Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları**, Ankara, 1996.
- BAYRAKAL, Sedat; DAŞ, Ertan, “Yelki (İzmir/Güzelbahçe) Mezarlığı”, **Sanat Tarihi Dergisi**, S.XVII/2, İzmir, 2008, s.25-41.
- BENLİ, Yusuf, “Akşehir’de Bulunan Süslemeli Mezar Taşları”, **(Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Konya, 1992.
- BERKLİ, Yusuf, “Mezar Taşlarında Görülen Kılıç, Hançer, Ok-Yay ve Bayrak Motiflerinin Sembolik Anlamları” **Ekev Akademi Dergisi**, S.31, Erzurum, 2007, s. 67-81.
- BİÇİCİ, K. Hür, “Osmanlı Dönemi Ortakent Başlıklı Mezar Taşları”, **Turkish Studies**, S.7/4, Ankara, 2012, s.1063-1105.
- BİÇİCİ, K. Hür, “İznik Müzesi’ndeki Kandil ve Şamdan Motifli Mezar Taşları”, **Turkish Studies**, Ankara, 2012, s.637-661.
- BİÇİCİ, K. Hür, “Yazılı Araştırmalar Işığında Türkiye Mezar Taşlarına Toplu Bir Bakış”, **Ekev Akademi Dergisi**, S.26, Erzurum, 2006, s.175-192.
- BİÇİCİ, K. Hür, “Tire Müzesi’nde Bulunan Süslemeli Mezar Taşlarından Bazı Örnekler (XVIII-XX. yy.)”, **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2009, s.109-150.

BORAN, Ali; MUTLU, Mehmet;
AYKAÇ, Razan; YAŞAR, Hasan,

Ebedi İstirahatgah İlgin Mezar Taşları,
Konya, 2019.

BORAN, Ali; TÜFEKÇİOĞLU,
Abdülhamit;
YILDIZ, İrfan; ERDAL, Zekai; ALPER,
Cabir,

Batman Kültür Varlıkları Envanteri:
Kozluk, Ankara, 2008.

BOZCU, M. Mustafa,

*“Türk Ve İslam Eserleri Müzesi Taş Eserler
Koleksiyonu C:I” (Mimar Sinan Güzel
Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi),*
C:I, İstanbul, 2017.

BUĞRUL, Hasan,

*“Van-Bitlis Yöresi XII.- XV. Yüzyıl Mezar
Taşlarının İslam Öncesi Orta Asya Türk Mezar
Taşları ile Bağlantıları”, (Yüzüncü Yıl
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yayınlanmamış Doktora Tezi),* Van, 2010.

BULUT, Fatma,

*“İzmir-Urla Merkezdeki Cami Hazirelerinde
Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları”,
(Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),* Ankara,
2010.

BÜLBÜL, Dilek,

*“Hadim Mezar Taşları”, (Selçuk Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış
Yüksek Lisans Tezi),* Konya, 2017.

CANTAY, Gönül,

*“Türk Süsleme Sanatında Meyve”, Turkish
Studies,* 2008, s.33-64.

CAN, Yılmaz; GÜN, Recep,

**Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları ve
Estetiği,** İstanbul, 2015.

CEZAR, Mustafa,

Anadolu Öncesi Türlerde Şehir ve Mimarlık,
İstanbul, 1997.

ÇAL, Halit,

*“Göynük (Bolu) Şehri Türk Mezar Taşları”,
Vakıflar Dergisi, S.30,* Ankara, 2007, s. 295-
383.

ÇAL, Halit,

*“Malatya Kırklar Mezarlığı Mezar – Mezar
Taşlarında Bezeme”, Türk Dünyası Sosyal
Bilimler Dergisi,* Ankara, 2020, s.159-187.

ÇAL, Halit,

*“Türklerde Mezar- Mezar Taşları” Aile
Yazıları, S.8,* Ankara, 2015, s.295-332.

ÇAL, Halit,

“İstanbul Eyüp’teki Erkek Mezar Taşlarında Başlıklar”, Tarihi Kültürü ve Sanatıyla III. Eyüpsultan Sempozyumu Tebliğler (28-30 Mayıs 1999), İstanbul, 2000, s.226-241.

ÇAL, Halit; ÇAL, Ö. Ataoğuz,

Kastamonu Atabey Gazi Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Teşları, Ankara, 2008.

ÇAL, Halit; İLTAR, Gazanfer,

Giresun İli Osmanlı Mezar Taşları, Ankara, 2011.

ÇAYCI, Ahmet; AKGÜL, Mehmet;
KARAUĞUZ, Güngör; ŞAHİN, A. Hasan;
BALDIRAN, Asuman; DURAN, Remzi;
ARAS, Ahmet,

Mitoloji Ve Din, Eskişehir, 2012.

ÇAYCI, Ahmet; ÜREKLİ, Bayram,

“Dediği Sultan Haziresi Mezar Taşları”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.10, Konya, 2003, s.360-384.

ÇETİNASLAN, Mustafa,

Taşların Dili, İnegöl, 2014.

ÇETİNASLAN, Mustafa; KARAPIÇAK,
Sevcan,

“Akşehir Taş Eserler Müzesi’ndeki Türk Dönemi Mezar Taşı Uygulamalarında Restorasyon Uygulamaları”, I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı, Aydın, 2018, s.184-193.

ÇORUHLU, Yaşar,

“At ve Koç/Koyun Şekilli Mezar Taşlarının Sembolizmi”, Toplumsal Tarih, S.10, İstanbul, 2001, s.35-42.

ÇORUHLU, Yaşar,

Erken Devir Türk Sanatı, İstanbul, 2007.

ÇORUHLU, Yaşar,

Eski Türklerin Kutsal Mezarları Kurganlar - Orta ve İç Asya’nın Erken Devir Türk Mezar Mimarisi Üzerine Bir Deneme-, İstanbul, 2016.

ÇORUHLU, Yaşar,

“Eski Türklerde Ölüm”, Cogito, S.40, 2004, s.243-267.

DAŞ, Ertan,

“Bozdoğan Mezar Taşları”, Sanat Tarihi Dergisi, S.XIX/2, İzmir, 2010, s.109-127.

- DAŞ, Ertan, “*Mezar Taşlarında Svastika Ve Çarkıfelek Sembollerinin Kökeni Ve Anlamı*”, , **I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı**, Aydın,2018, s.199-206.
- DAŞ, Ertan; ÇAKMAK, Şakir, “*Karşıyaka’nın Taş Çiçekleri: Osmanlı Mezar Taşları ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mezar Taşlarından Örnekler*”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, İzmir, 2013, s.341-354.
- DEMİRALP, Yekta, **Akşehir ve Köylerindeki Türk Anıtları**, Ankara, 1996.
- DEMİREL, Feray, “*Besni Mezar Taşları*”, (**Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Konya, 2008.
- DEMİRKIRAN, Tuğba, “*Selçuklu Sonrası Akşehir Mescitlerinin Restorasyon Sorunlarının Dört Örnekte İncelenmesi*”, (**Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Konya, 2009.
- DENİZLİ, Sinan, “*Ahlat Meydan Mezarlığı’ndaki Ejder Figürlü Mezar Taşları*”, (**Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Van, 2014.
- DOĞAN, İsmail, “*Günümüz Türkiye’sinde Mezar Taşlarının Dili (Antalya, Burdur, İzmir, Kırıkkale, Kırşehir, Malatya, Manisa, Şanlıurfa Mezarlıkları), Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu*, İstanbul, 1999, s.160-166.
- DURAN, Remzi, **Selçuklu Devri Konya Yapı Kitabeleri (İnşa ve Ta’mir)**, Konya, 2001.
- DURAN, Remzi, “*Akşehir Köprüleri*”, **Prof. Dr. Hakkı Önkal’a Armağan**, DEÜ, 2013, s.62-73.
- DURAN, Remzi, “*Türk Süsleme Sanatlarının Ortak Motifi Nevruz Çiçeği*”, **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, S.11, İzmir, 1997, 125-171.
- DURAN, Remzi; ASLAN, Yunus, “*Selçuklu Dönemi Konya Yapılarında Motifleşen Türk Damgaları*”, **USAD**, 2019, s.107-126.

- DURAN, Remzi- BAŞ, Ali, *“Ermenek’te Türk Dönemi Kadın Mezar Taşları”*, **Karaman araştırmaları I**, Konya, Aralık 2019, s.114-119.
- ERDAL, Gültekin, *“İstanbul II. Bayezid Cami Haziresi Mezar Taşlarında Meyve Motifleri (Batı Etkisi, Dini Hoşgörü, Kutsallık ve Değişim)”*, **Turkish Studies**, C:10/2, Ankara, 2015, s.351-366.
- EKİM, E. Zeynep, *“Üsküdar Selim Efendi Tekkesi Haziresi ve Mezar Taşları”*, **Uluslararası Üsküdar Sempozyumu IX, Bildiriler II**, İstanbul, 2017, s.335-362.
- HASEKİ, Metin, **Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları**, İstanbul,1976
- İLTAR, Gazanfer, *“Eski Türklerde Mezar Kültü ve Günümüze Yansımaları”*, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi**, S.27, Ankara, 2003, s.7-16.
- KALAY, A. Hacer, *“Kandil Motifinin Anadolu-Türk Mezar Taşları ve Dokumalar Üzerindeki Kullanımlarına Yönelik Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme”*, **Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2020, s.13-26.
- KARA, Hacer; DANIŞIK, Şerife, **Konya Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Konya, 2005.
- KARACA, Faruk, *“Mezar Taşlarına Yansıyan Şekliyle Türk Kültüründe Hayat ve Ölümle İlgili Bazı Değerlendirmeler”*, **İslami Araştırmalar Dergisi**, C:14, S. 3-4, Ankara, 2001, s. 501-512.
- KARAÇAĞ, Demet, *“Bursa Mezar Taşları (14-15. Yüzyıl)”*, (**Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Ankara, 1992.
- KARAKAŞ, Mahmut, **Şanhurfa Mezar Taşları**, Konya, 2012.
- KARAMAĞARALI, Beyhan, *“Kültür Tarihimiz Bakımından Mezar Taşlarının Önemi ve İkonografisi”*, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1999, s.33-43.
- KARAMAĞARALI, Beyhan, **Ahlat Mezar Taşları**, Ankara, 1972.

- KAYA, Erhan, **Ayasuluğ Bölgesinde Beylikler Devri Mezar Taşları Ve Kitabeleri**, İstanbul, 2012.
- KAYALI, Mührican, **“Mezar Taşları Bibliyografyası”, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Ankara, 2009.
- KILIÇOĞLU, Selim; PİLEHVARİAN, K. Nuran, **“Emevi ve Abbasi Sanatında Geometri”, Megaron Dergisi**, S.4, s.605-618.
- KONYALI, H., İbrahim, **Akşehir**, İstanbul, 1945.
- KÖKREK, Mehmet, **“Osmanlı Mezarlık ve Mezar Taşı Kültür Temelleri Üzerine Bir Deneme”, Sabah Ülkesi**, S.48., Köln, 2016, s. 65-67.
- KUBAN, Doğan, **Batıya Göçün Sanatsal Evreleri (Anadolu’dan Önce Türklerin Sanat Ortaklıkları)**, İstanbul, 1993.
- KUŞOĞLU, Z. Mehmet, **“HüvelBâki”, DİA**, İstanbul, 1984, s.67-68.
- KÜRÜM, Mürkerrem, **“Alihan Oğlu İsmail Türbesi İle Haziresindeki Mezar Taşları Ve Korunmalarına Yönelik Düşünceler”, I. Uluslararası Türk-İslam Mezar Taşları Kongresi Bildiriler Kitabı**, Aydın, 2018, s.390-449.
- LAQUER, Peter, Hans, **“Osmanlı Mezar Taşlarının Süslemesinde Bitkisel Motifler, Suut Kemal Yetkin’e Armağan**, Ankara, 1984, s.197-211.
- LAQUER, Peter, Hans, **“HüvelBâki”, İstanbul’da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları (Çev. Selahattin Dilidüzgün)**, İstanbul, 1997.
- MERİÇ, M. Rıfkı, **“Akşehir Türbe ve Mezarları”, Türkiyat Mecmuası**, C:5 İstanbul 1936, s.141-212.
- MUŞMAL, Hüseyin; ÇETİNASLAN, Mustafa, **“Konya İli Beyşehir İlçesi Doğanbey Kasabası Mezar Taşları”, History Studies**, C:6, S.3, 2014, s.254-292.
- MUŞMAL, Hüseyin; KUNT, İbrahim; ÇETİNASLAN, Mustafa, **“Beyşehir Eşrefoğlu Süleyman Bey Külliyesindeki Türbelerde Yer Alan Mezar Taşları”, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Konya, 2014, s.165-215.

- MUTLU, Mehmet, “Siirt Mezar Taşları”, (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van, 2006.
- MÜLAYİM, Selçuk, **Türk Sanatında İkonografik Dönüşümler Değişimin Tanıkları**, İstanbul, 2015.
- NAZA- DÖNMEZ, E. Emine, “Türk Sanatında Mezar Taşları ve Çeşmeler Üzerinde Yer Alan Mimari Öğeler Üzerine Bir Deneme”, **Özsait Armağanı (Mehmet ve Nesrin Özsait Onuruna Sunulan Makaleler)**, Antalya, 2011, s.307-311.
- OĞUZ, Burhan. **Mezartaşında Simgeleşen İnançlar**, İstanbul, 1983.
- ÖNDER, Mehmet, “Konya Mezar Taşlarında Şekil ve Süsleme”, **Türk Etnografya Dergisi**, S.III, Ankara, 1970, s.5-16.
- ÖNDER, Mehmet, **ÖNDER, Mehmet, 1984 Sonrası Konya**, Ankara,
- PEKTAŞ Kadir, “Denizli - İlbadi Mezarlığı’ndaki Selçuklu Ve Beylikler Dönemi Mezar Taşları Üzerine”, XIII. **Ortaçağ Ve Türk Dönemi Kazıları Ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri**, İstanbul, 2009, s.545-551.
- PEKTAŞ, Kadir, **Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları**, Ankara, 2001.
- PERÇEM, Ersan, “Türk Mezar Taşları”, **Yeni İpek Yolu Konya Kitabı XV**, C:2, .Konya, 2015, s.191-198.
- ROUX, R. Jean, **Altay Türklerinde Ölüm**, İstanbul, 1999.
- SAMUR, Tahsin, **Akşehir’deki Türk Mimari Eserleri**, Konya, 1996.
- SEVİM, Nidayi, “Osmanlı Mezar Taşlarında Başlıklar, Semboller, Şekiller ve Motifler”, **Düşünen Şehir Dergisi**, S.5, Kayseri, 2018, s.102-111.
- SEVİM, Nidayi, **Medeniyetimizin sessiz tanıkları Eyüp Sultan’da Osmanlı Mezar Taşları ve Ebedi Eyüp Sultanlılar**, 2010.

- SÖZEN, Metin; TANYELİ, Uğur, **Sanat Kavram Ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, 1986.
- ŞAHİN, İlhan, *“Akşehir”*, **DİA**, C:II, İstanbul, 1989, s.298-299.
- ŞEKER, Mehmet, *“Türk Mezar Bilimi Bir Disiplin Olarak Kurulmalı”*, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1999, s.25-32.
- ŞEN, Emre; GÜRPINAR, Fatma, *“Farklı Kültürlerde Güneş Sembolü”*, **Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi**, 2019, s.985-1008.
- ŞEN, Korkmaz, *“Eceabat’a Bağlı Bazı Merkezlerdeki Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları”*, (**Çanakkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Çanakkale, 2010.
- ŞEYBAN, Lütfi, **Osmanlı Dönemi Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri**, Sakarya, 2007.
- TANIK, Saliha, *“Kocaeli, Gölcük Değirmendere Mezarlığı Mezar Taşları”*, (**Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Ankara, 2016.
- TAYANÇ, Mehmet, *“Türk Süsü Sanatında Mezar Taşları”*, **Tarih Hazinesi**, S.7, İstanbul, 1951, s.334-337.
- TUNÇEL, Gül, *“Ayaş Mezar Taşları”*, **Sanat Tarihi Dergisi**, S.XIV-1, İzmir, 2005, s. 277-307.
- TÜFEKÇİOĞLU, Abdülhamit; GÜNDOĞDU, Oktay, *“Üsküdar-Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları”*, **Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi**, 2016, s.174.
- ULUÇAM, Abdülislam, *“Erciş Çelebibağı Tarihi Mezarlığı’ndaki Mezar Şahideleri Hakkında”*, **Geçmişten Günümüze Mezarlık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1999, s.114-124.
- ÜLKER, Necmi, *“Mezar Taşlarında Ölüm Felsefesi”*, **Bursa’da Düünden Bugüne Tasavvuf Kültürü**, Bursa, 2002, s.16-24.

- YELEN, Resul, “İslam Sanatında Süsleme Sembolizmi Üzerine Yeni Yorumlar”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Van, 2017, s. 470-492.
- YENİ, Özgür, “Kastamonu Honsalar Camii Haziresi’nde Bulunan Mezar Taşları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C:6, S.25, Samsun, s.594-611.
- YILDIRIM, Mutafa, “Konya Hoca Ahmet Fakih Zaviyesi Çevresinde Oluşan Yapı Topluluğu”, **Marife**, S.2, 2007, s.203-231.
- YILDIRIM, Mustafa; UTLU, Eyüp, “Saraybosna İsa Bey Camii Ve Haziresindeki Bir Grup Mezar Taşı”, **İstem**, S.28, Konya, 2016, s. 227 – 273.
- YILDIRIM, Sener, “Selçuklu Dönemi Öncesinde Akşehir”, **I. Uluslararası Selçuklu’dan Günümüze Akşehir Kongresi ve Sanat Etkinlikleri**, Akşehir, 20-21 Kasım 2008, s.243-252.
- YILMAZ, Edip, “İzmir-Ödemiş’teki Türk-İslam Devri Mezar Taşları”, **(Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Van, 2013.
- YILMAZ, Hande, “Anadoluhisarı Sultan II. Bayezid Han Mezarlığı Mezar Taşları”, **(Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Sakarya, 2009.
- YÖRÜK, Doğan, “XV-XVI. Asırlarda Akşehir Kent Merkezinin Nüfus Yapısı”, **Bilig Dergisi**, S.45, Ankara, 2008, s.165-198.
- YUNUS, A. Ömer, “Ahlat Taht-ı Süleyman Mezarlığındaki Mezar Taşları”, **(Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Van, 2017.

<http://www.aksehir.gov.tr/cografi-konum>
(13.02.2019)

<https://www.aksehir.bel.tr/v2/aksehir/cografi-yamiz/aksehir-cografyasi>
(13.02.2019)

ÇİZİMLER LİSTESİ

- Çizim 1:** 1 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 2:** 2 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 3:** 3 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 4:** 3 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 5:** 4 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 6:** 4 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 7:** 5 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 8:** 5 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 9:** 6 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 10:** 7 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 11:** 7 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 12:** 8 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 13:** 8 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 14:** 9 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 15:** 10 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 16:** 10 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 17:** 11 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 18:** 11 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 19:** 12 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 20:** 13 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 21:** 14 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 22:** 14 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 23:** 15 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
- Çizim 24:** 15 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
- Çizim 25:** 16 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 26: 17 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 27: 17 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 28: 18 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 29: 18 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 30: 19 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 31: 19 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 32: 20 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 33: 20 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 34: 21 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 35: 22 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 36: 23 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 37: 24 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 38: 25 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 39: 26 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 40: 27 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 41: 28 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 42: 29 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 43: 30 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü

Çizim 44: 30 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 45: 31 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 46: 32 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 47: 33 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 48: 34 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 49: 35 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

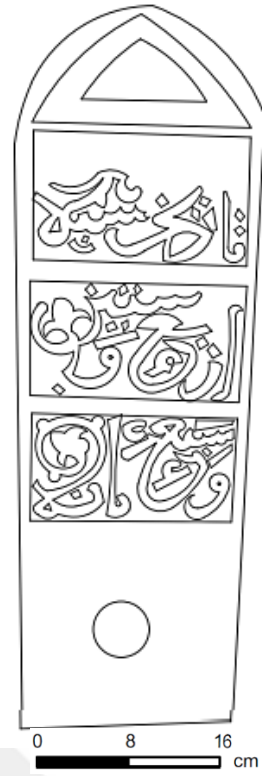
Çizim 50: 36 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

ÇİZİMLER

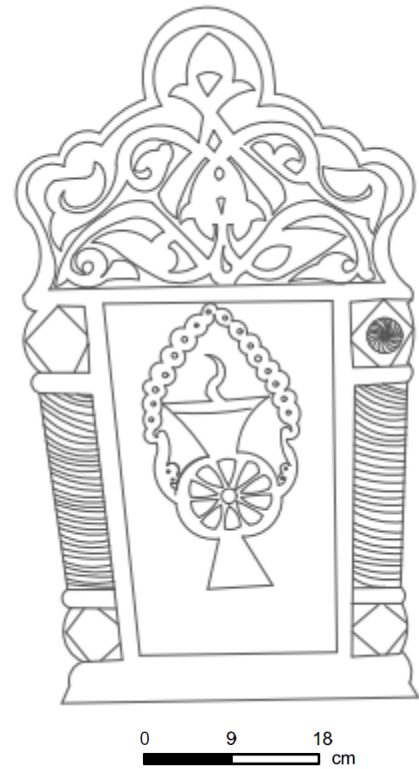
Çizim 1: 1 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

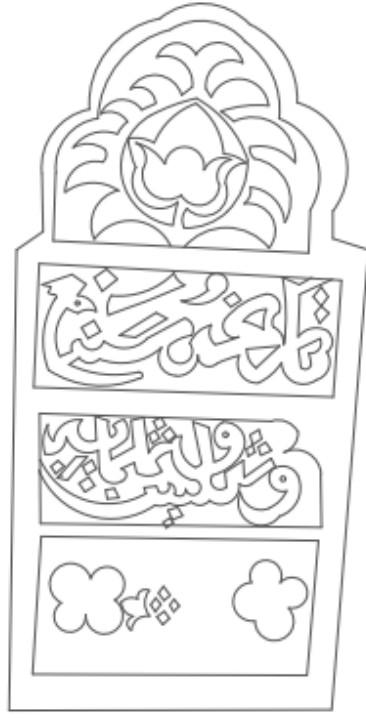
Çizim 2: 2 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü

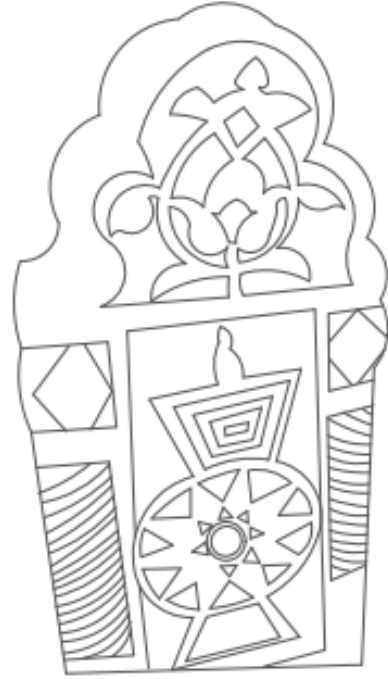
Çizim 3: 3 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 4: 3 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

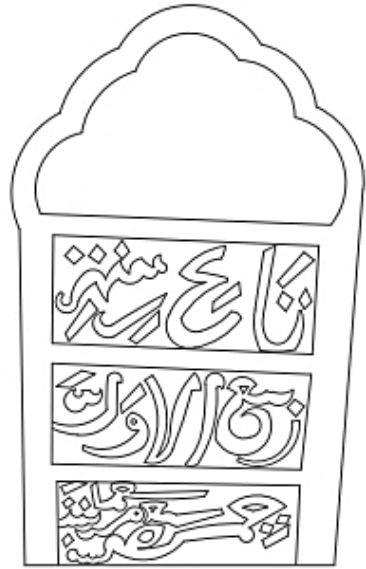
0 7 14 cm

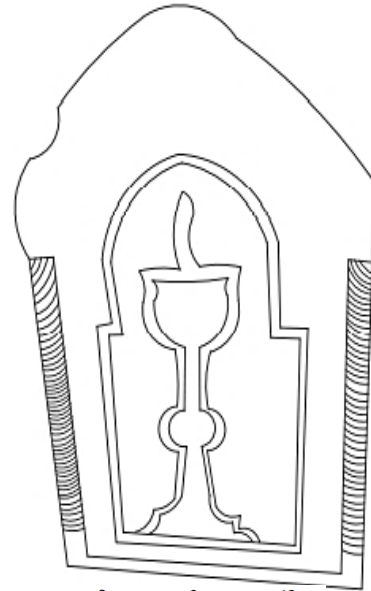
0 7 14 cm

Çizim 5: 4 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü

Çizim 6: 4 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi Dış Yüzü

0 6 12 cm

0 6 12 cm

Çizim 7: 5 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü

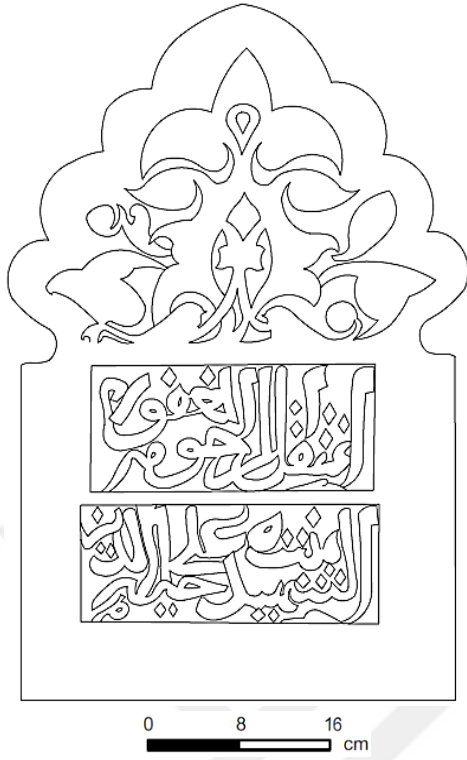
Çizim 8: 5 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi Dış Yüzü

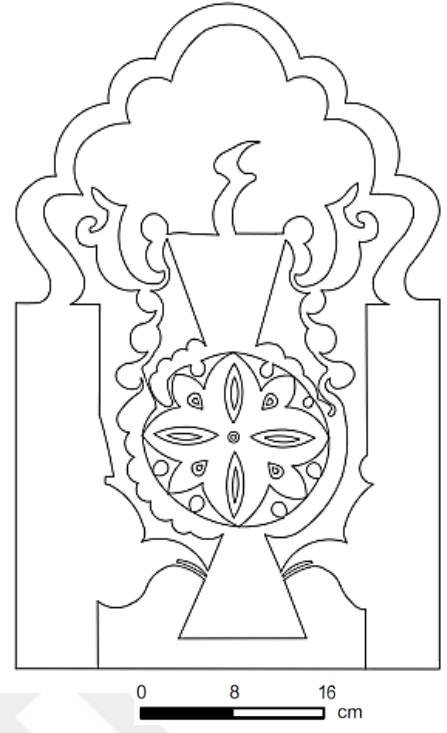
Çizim 9: 6 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

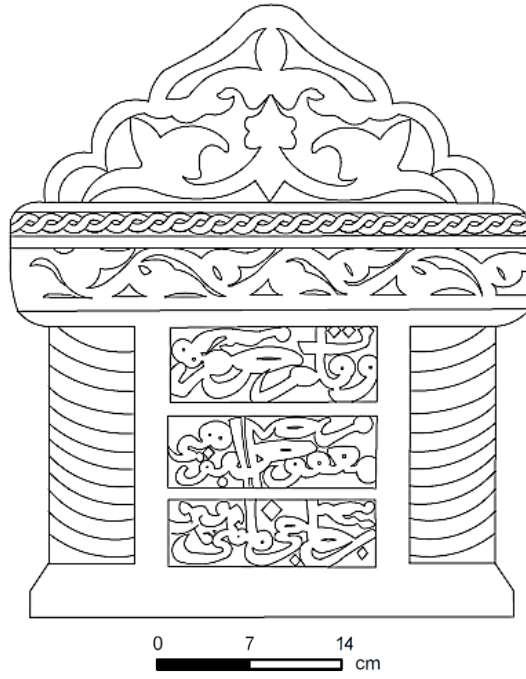
Çizim 10: 7 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
Çizim 11: 7 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

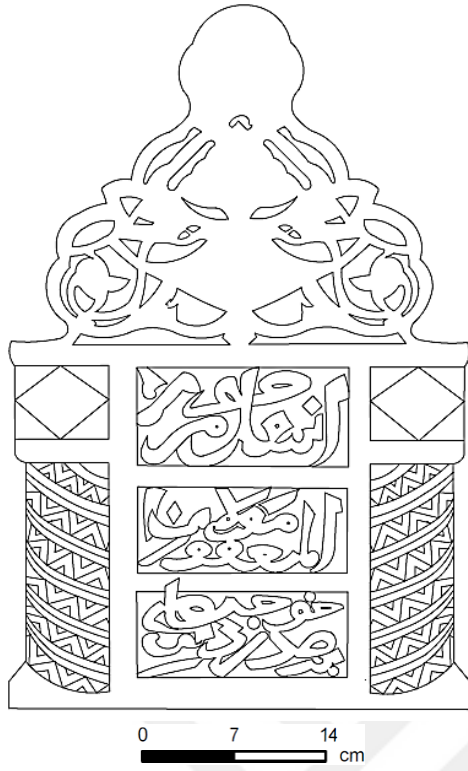
Çizim 12: 8 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

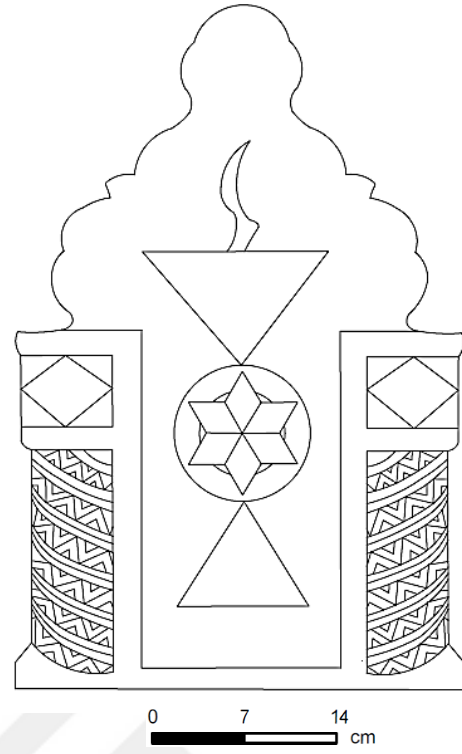
Çizim 13: 8 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

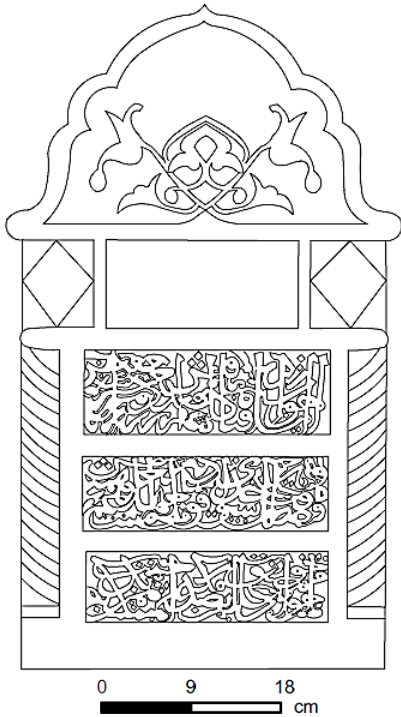
Çizim 14: 9 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

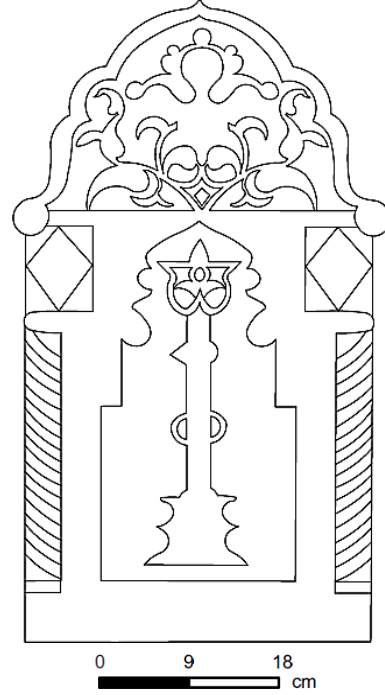
Çizim 15: 10 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 16: 10 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

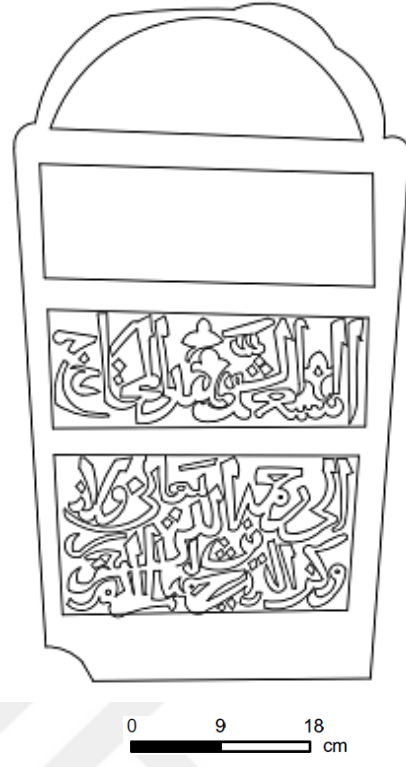
Çizim 17: 11 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 18: 11 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

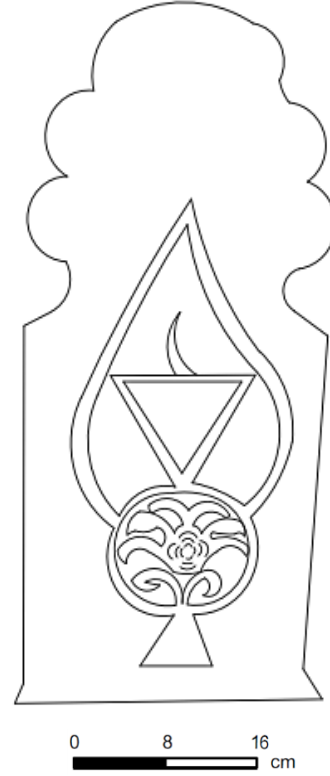
Çizim 19: 12 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

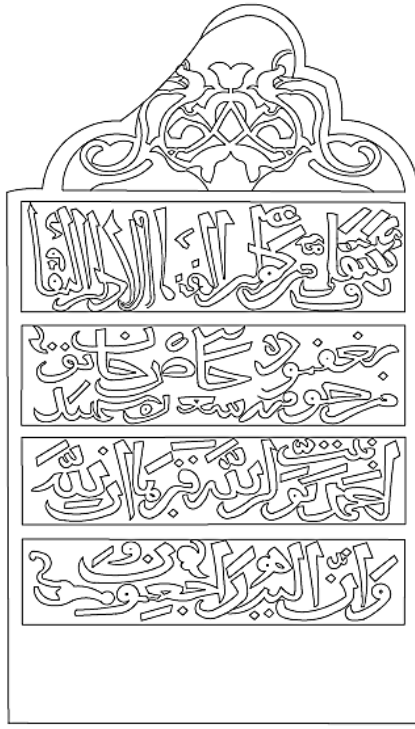
Çizim 20: 13 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 21: 14 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 22: 14 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

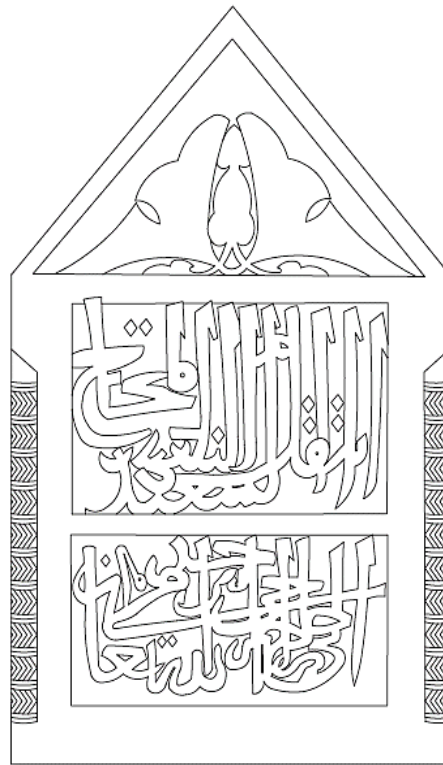
0 8 16 cm

0 8 16 cm

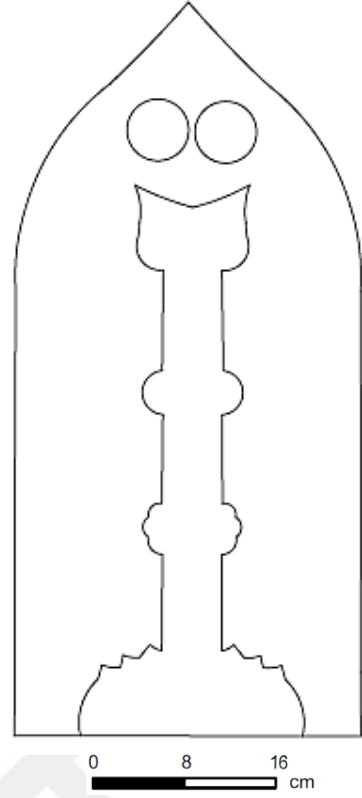
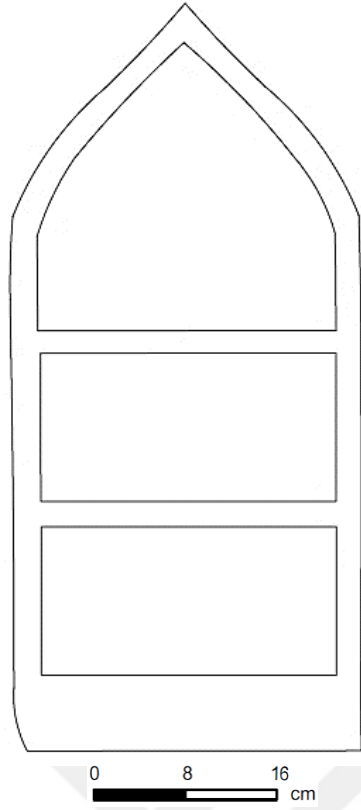
Çizim 23: 15 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 24: 15 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

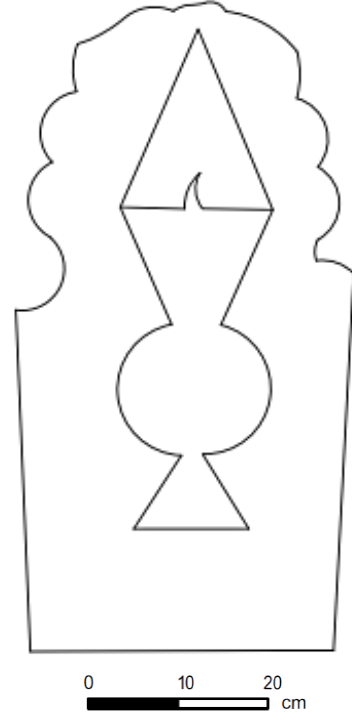
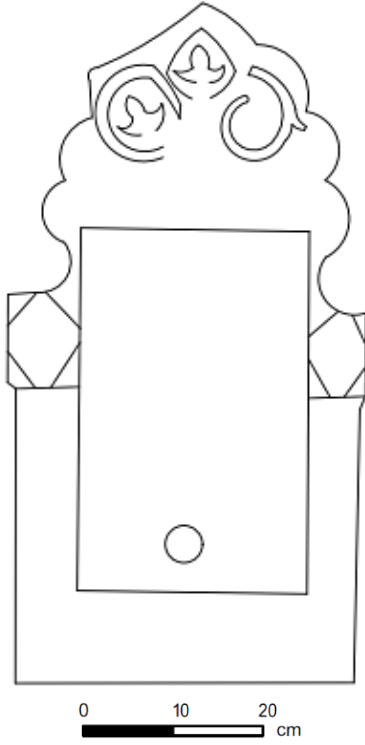

0 11 22 cm

Çizim 25: 16 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

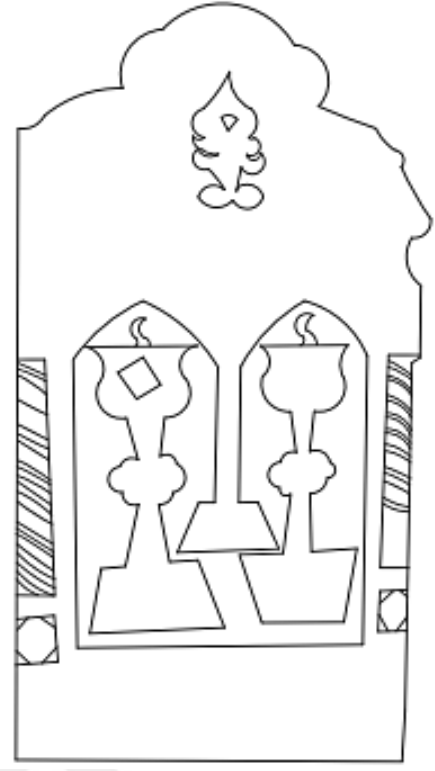
Çizim 26: 17 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
Çizim 27: 17 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 28: 18 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
Çizim 29: 18 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

0 13 26 cm

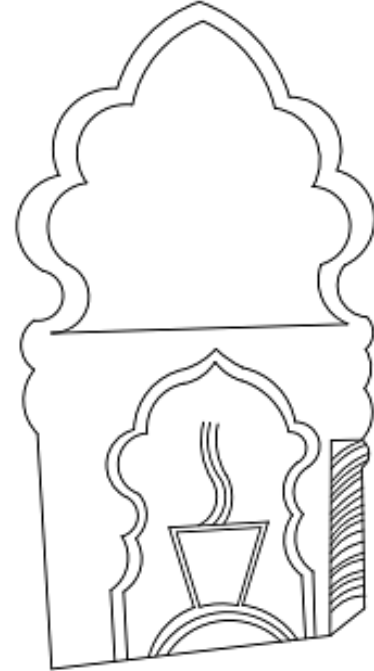
0 13 26 cm

Çizim 30: 19 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 31: 19 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

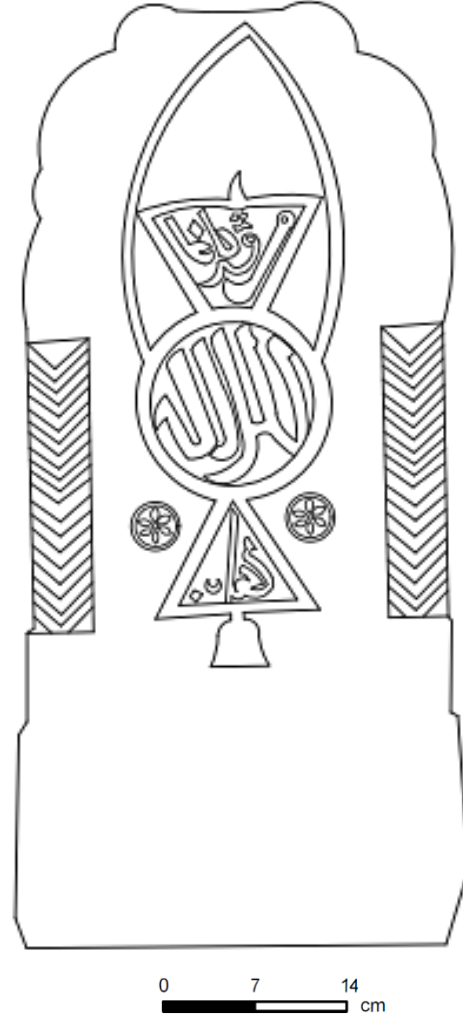
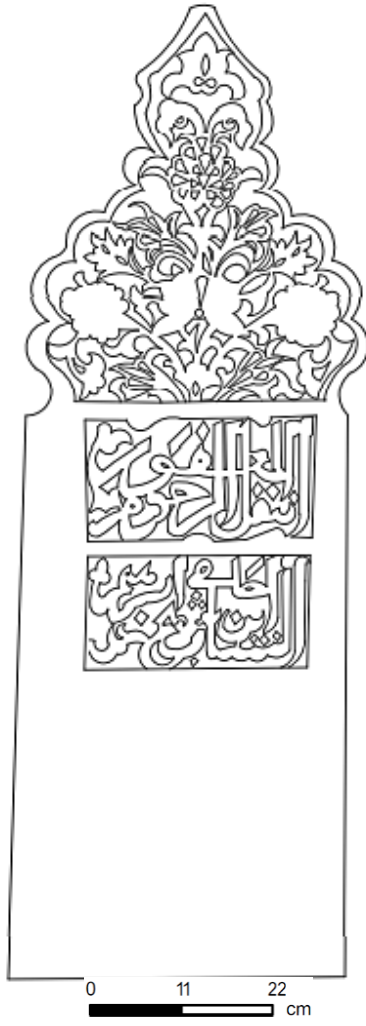
0 6 12 cm

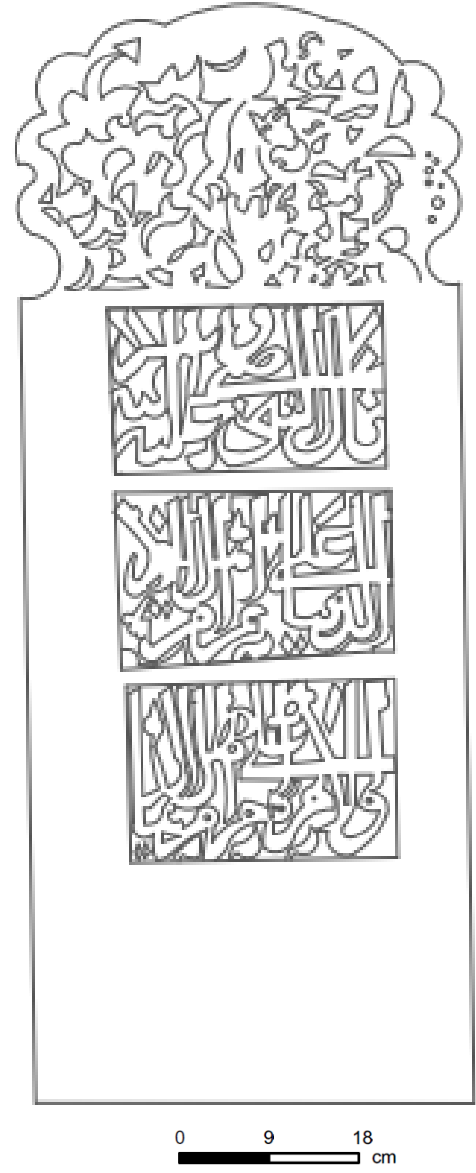
0 6 12 cm

Çizim 32: 20 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 33: 20 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

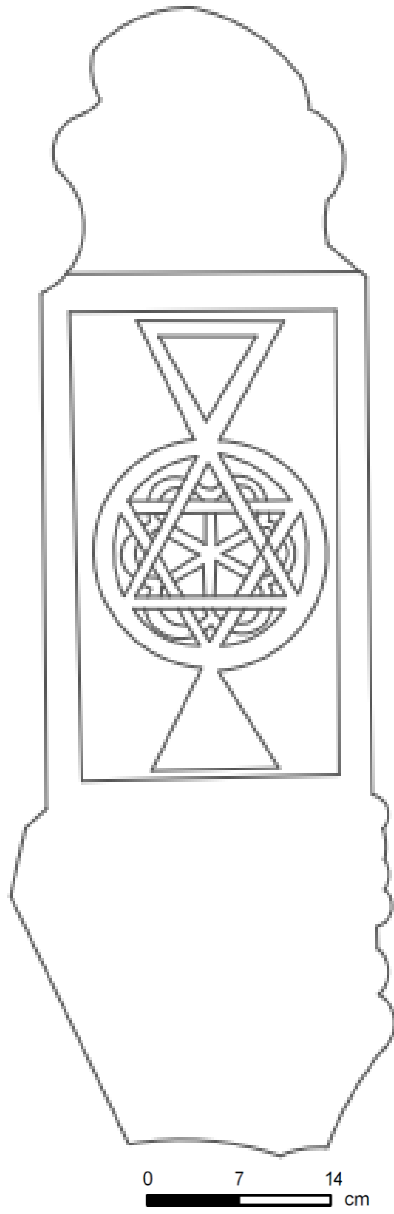

Çizim 34: 21 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü
Çizim 35: 22 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

Çizim 36: 23 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

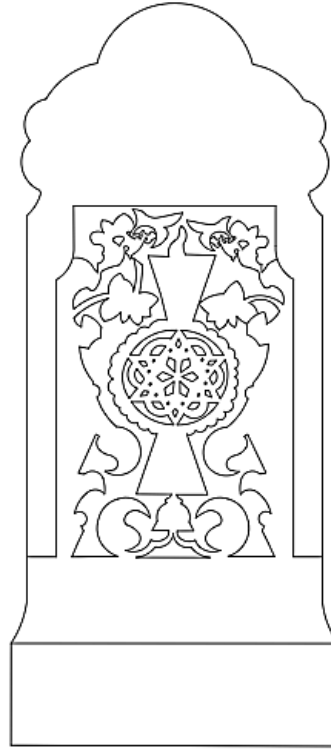
Çizim 37: 24 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi İç Yüzü

Çizim 38: 25 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

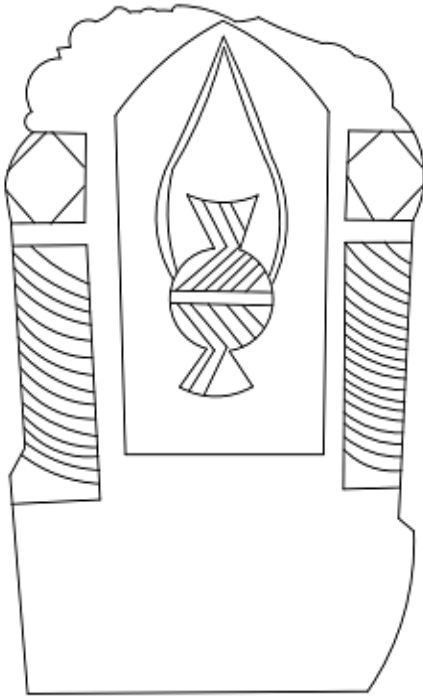

Çizim 39: 26 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

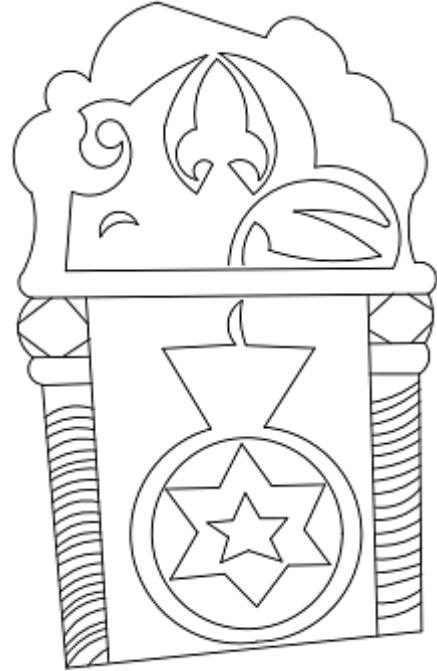

0 15 30 cm

Çizim 40: 27 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

0 6 12 cm

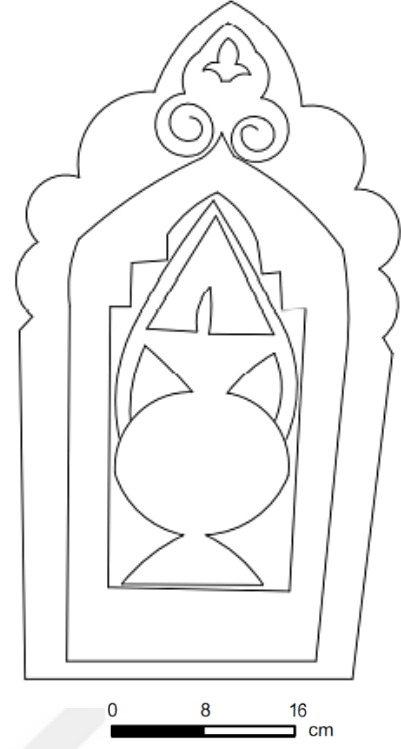
0 6 12 cm

Çizim 41: 28 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

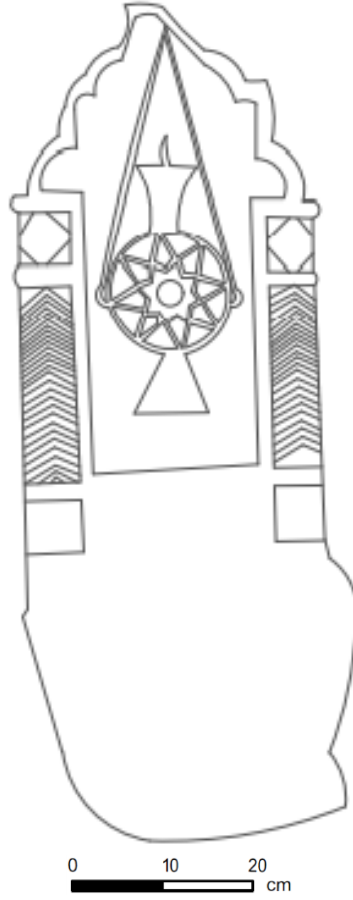
Çizim 42: 29 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

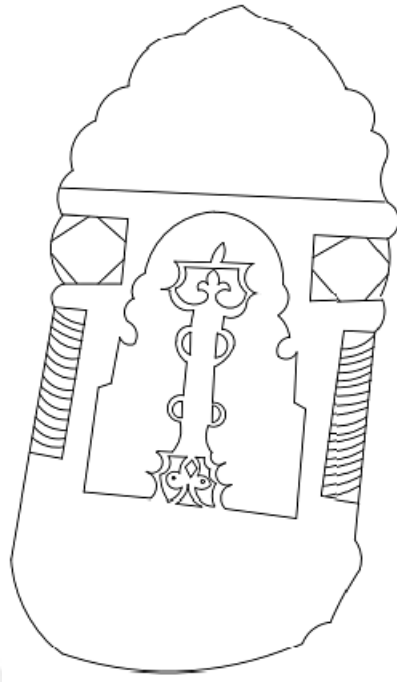
Çizim 43: 30 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi İç Yüzü

Çizim 44: 30 Nolu Mezar Taşı Ayak Şahidesi Dış Yüzü

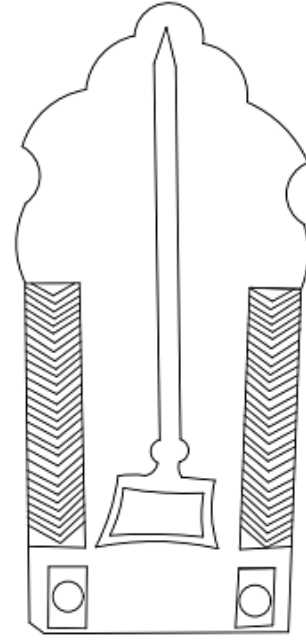

Çizim 45: 31 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

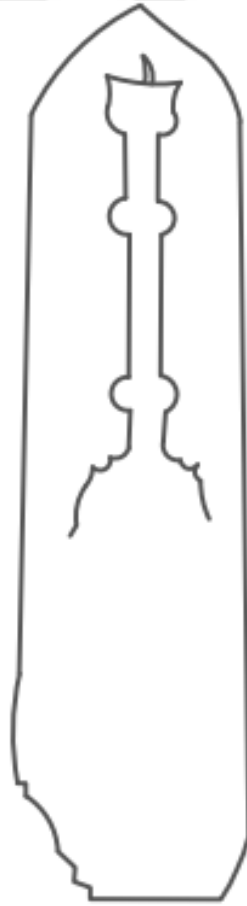
0 10 20 cm

Çizim 46: 32 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

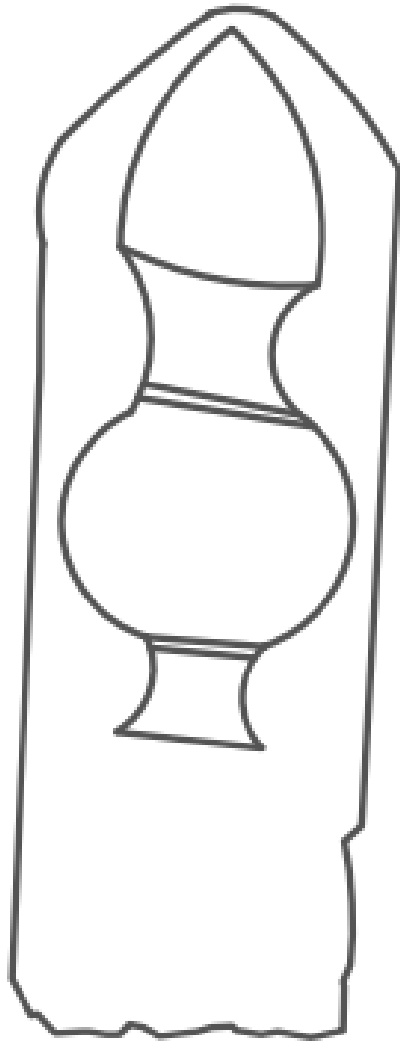
0 10 20 cm

Çizim 47: 33 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

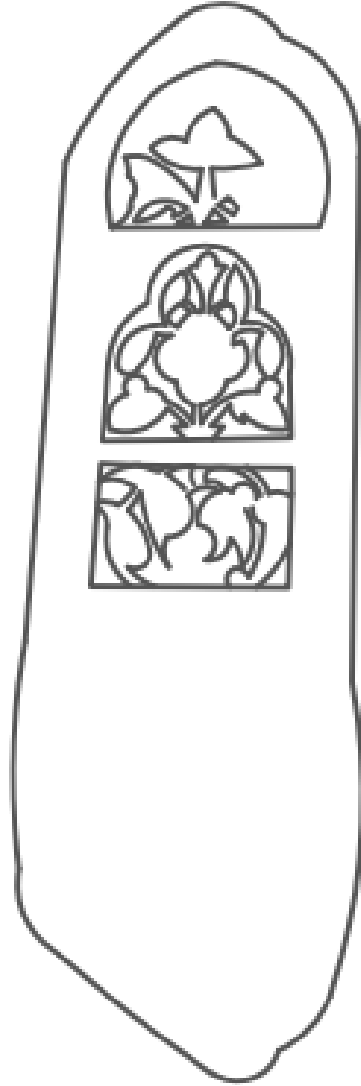

0 11 22 cm

Çizim 48: 34 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

0 7 14
cm

0 7 14
cm

Çizim 49: 35 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü
Çizim 50: 36 Nolu Mezar Taşı Baş Şahidesi Dış Yüzü

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1: Konya, İnce Minareli Medrese Taş ve Ahşap Eserler Müzesi'nden Mezar Taşı Örneği

Görsel 2: Akşehir Taş Eserler Müzesi'nden Mezar Taşı Örneği (Mustafa Çetinaslan, Sevcan Karapıçak)

Görsel 3: Beyşehir Eşrefoğlu Süleyman Bey Türbesi'nde Yer Alan Mezar Taşı Örneği (Hüseyin Muşmal, İbrahim Kunt, Mustafa Çetinaslan)

Görsel 4: Bodrum'un Ortakent Mezarlığı'nda İncelenen Bir Mezar Taşı Örneği (H. Kamil BİÇİCİ)

Görsel 5: İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nden Mezar Taşı Örneği (Mustafa Murat Bozcu)

Görsel 6: Aydın'da bulunan Alihan Oğlu İsmail Türbesi'nde ki Alihan Oğlu İsmail'in Mezar Taşı (Mükerrem Kürüm)

Görsel 7: Yenisey Yazıtlarından Örnek

Görsel 8: Konya'nın Meram İlçesi'nde Anasultan Mezarlığında Bulunan Mezar Taşı (Hacer Kara)

Görsel 9: Konya, Hadim İlçesinde Yukarı Hadim Mezarlığı'nda Yer Alan Mezar Taşı (Dilek Bülbül)

Görsel 10: Edirne Beylerbeyi Cami Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Emine Baş)

Görsel 11: Baykan- Çevrimtepe Şeyh Ali Mezarlığı'nda Seyyid Şeyh Abdürrezzak el-Kadiri Kızı Halime Hatun'un Mezarının Ayak Şahidesi İç Yüzü (Mehmet Mutlu)

Görsel 12: Konya Selçuklu İlçesi Silke Mezarlığında Mehmed Bey'in Mezarı (Hacer Kara)

Görsel 13: İzmir'in Efes İlçesi'nde Ayasuluğ Bölgesinde yer alan Mezar Taşı Örneği (Erken Kaya)

Görsel 14: Saraybosna İsabey Cami Haziresi'nde Yer Alan Mezar Taşı Örneği (Eyüp Mutlu, Mustafa Yıldırım)

Görsel 15: Ankara, Ayaş'tan Mezar Taşı Örneği (Gül Tunçel)

Görsel 16: İzmir Ödemiş'ten Mezar Taşı Örneği (Edip Yılmaz)

Görsel 17: Palmet Motifi (Gönül Cantay)

Görsel 18: Konya'nın Ilgın İlçesi'nde Bulunan Dediği Sultan Haziresi Alanında Yer Alan Mezar Taşı Örneği (Ahmet ÇAYCI- Bayram Ürekli)

Görsel 19: Bursa'dan Mezar Taşı Örneği (Demet Karaçağ)

Görsel 20: Palmet Dizisi (Halit Çal)

Görsel 21: Denizli İlbadi Mezarlığı'ndan Süslemeli Mezar Taşı (Kadir Pektaş)

Görsel 22: Tire Müzesi'nde Sergilenen Süslemeli Mezar Taşı Örneği (H. Kamil Biçiciden)

Görsel 23: Mardin Mezar Taşlarında Grift Süsleme Örneği (Oktay Başak, Ahmet Bodakçı)

Görsel 24: İzmir Karşıyaka Eskiköy Mezarlığı'ndan Mezar Taşı Örneği (Ertan Daş)

Görsel 25: Konya, Dediği Sultan Haziresi'nde Yer Alan Ayak Taşı Örneği (Ahmet ÇAYCI- Bayram Ürekli)

Görsel 26: Ilgın'dan Süslemeli Mezar Taşı Örneği (Ali Boran, Mehmet Mutlu, Razan Aykaç)

Görsel 27: İznik Müzesinde Yer Alan Kandil Motifli Mezar Taşı Örneği (H. Kamil Biçici)

Görsel 28: Kandil Süslemeli Mezar Taşı (H. Kamil Biçici)

Görsel 29: Kandil Süslemeli Mezar Taşı (H. Kamil Biçici)

Görsel 30: Ahlat Mezarlığından Kandil Örneği (Hacer Arslan Kalaydan)

Görsel 31: Konya'nın Beyşehir İlçesinde Fasıllar Köyü'nden Mezar taşı Örneği (Hüseyin Muşmal, Mustafa Çetinaslan)

Görsel 32: Dediği Sultan Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Ahmet Çaycı, Bayram Ürekli)

Görsel 33: Bursa'dan XIV-XV. Yüzyıla ait Mezar Taşı Örneği (Demet Karaçağ)

Görsel 34: Denizli İlbadi Mezarlığı'ndan Süslemeli Mezar Taşı (Kadir Pektaş)

Görsel 35: Kastamonu Ahmet Dede Cami Hazire Alanından Mezar Taşı (Halit Çal)

Görsel 36: Kastamonu Nasrullah Cami Hazire Alanından Mezar Taşı Örneği (Halit Çal)

Görsel 37: Konya Üçler Mezarlığı'ndan Dilimli Tepelikli Mezar Taşı Örneği

Görsel 38: Aydın Koçarlı Cihanoğlu Cami Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Fatma Nemutlu)

Görsel 39: Aydın Koçarlı Cihanoğlu Cami Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Fatma Nemutlu)

Görsel 40: Ermenek'ten Sivri Kemerli Mezar Taşı Örneği (Remzi Duran, Ali Baş)

Görsel 41: Konya Üçler Mezarlığı'ndan Sivri Kemerli Mezar Taşı Örneği

GÖRSELLER

Görsel 1: Konya, İnce Minareli Medrese Taş ve Ahşap Eserler Müzesi'nden Mezar Taşı Örneği

Görsel 2: Akşehir Taş Eserler Müzesi'nden Mezar Taşı Örneği (Mustafa Çetinaslan, Sevcan Karapıçak)

Görsel 3: Beyşehir Eşrefoğlu Süleyman Bey Türbesi'nde Yer Alan Mezar Taşı Örneği
(Hüseyin Muşmal, İbrahim Kunt, Mustafa Çetinaslan)

Görsel 4: Bodrum'un Ortakent Mezarlığı'nda İncelenen Bir Mezar Taşı Örneği (H. Kamil
BİÇİCİ)

Görsel 5: İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nden Mezar Taşı Örneği (Mustafa Murat Bozcu)

Görsel 6: Aydın'da bulunan Alihan Oğlu İsmail Türbesi'nde ki Alihan Oğlu İsmail'in Mezar Taşı (Mükerrem Kürüm)

Görsel 7: Yenisey Yazıtlarından Örnek

Görsel 8: Konya'nın Meram İlçesi'nde Anasultan Mezarlığında Bulunan Mezar Taşı (Hacer Kara)

Görsel 9: Konya, Hadim İlçesinde Yukarı Hadim Mezarlığı'nda Yer Alan Mezar Taşı (Dilek Bülbul)

Görsel 10: Edirne Beylerbeyi Cami Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Emine Baş)

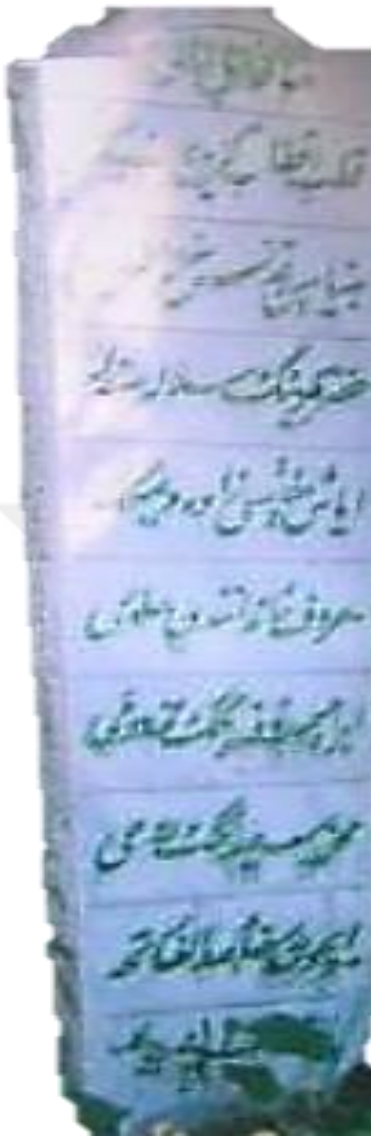
Görsel 11: Baykan- Çevrimtepe Şeyh Ali Mezarlığı'nda Seyyid Şeyh Abdürrezzak el-Kadiri Kızı Halime Hatun'un Mezarının Ayak Şahidesi İç Yüzü (Mehmet Mutlu)

Görsel 12: Konya Selçuklu İlçesi Sille Mezarlığında Mehmed Bey'in Mezarı (Hacer Kara)

Görsel 13: İzmir'in Efes İlçesi'nde Ayasuluğ Bölgesinde yer alan Mezar Taşı Örneği (Erken Kaya)

Görsel 14: Saraybosna İsabey Cami Haziresi'nde Yer Alan Mezar Taşı Örneği (Eyüp Mutlu, Mustafa Yıldırım)

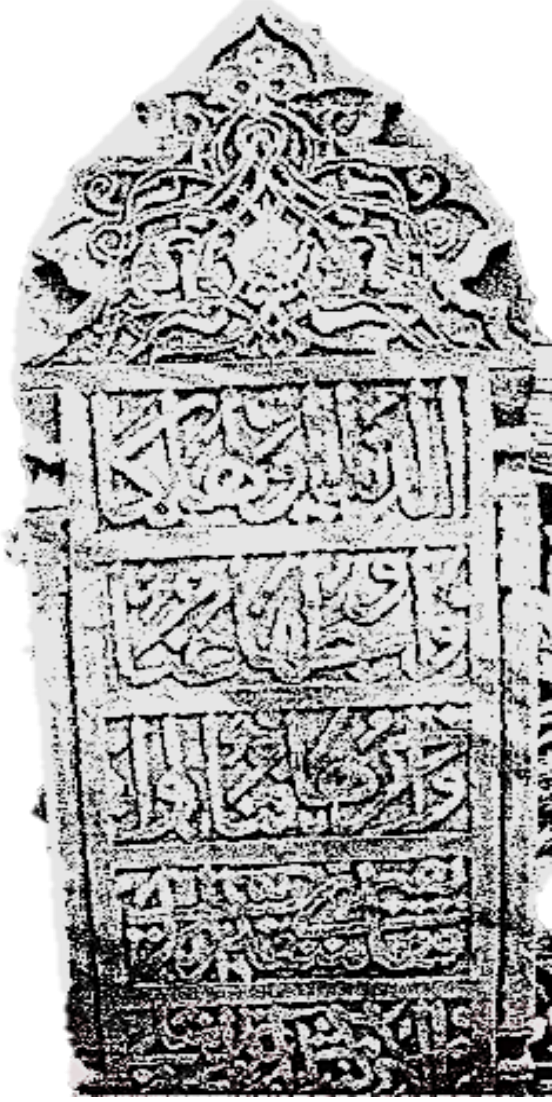
Görsel 15: Ankara, Ayaş'tan Mezar Taşı Örneği (Gül Tunçel)

Görsel 16: İzmir Ödemiş'ten Mezar Taşı Örneği (Edip Yılmaz)

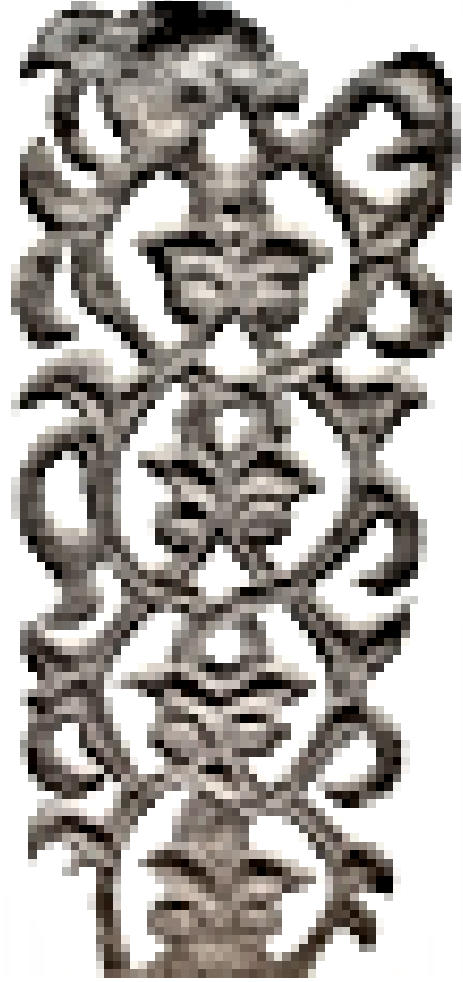

Görsel 17: Palmet Motifi (Gönül Cantay)

Görsel 18: Konya'nın Ilgın İlçesi'nde Bulunan Dediği Sultan Haziresi Alanında Yer Alan Mezar Taşı Örneği (Ahmet ÇAYCI- Bayram Ürekli)

Görsel 19: Bursa'dan Mezar Taşı Örneği (Demet Karaçağ)

Görsel 20: Palmet Dizisi (Halit Çal)

Görsel 21: Denizli İlbadı Mezarlığı'ndan Süslemeli Mezar Taşı (Kadir Pektaş)

Görsel 22: Tire Müzesi'nde Sergilenen Süslemeli Mezar Taşı Örneği (H. Kamil Biçiciden)

Görsel 23: Mardin Mezar Taşlarında Grift Süsleme Örneği (Oktay Başak, Ahmet Bodakçı)

Görsel 24: İzmir Karşıyaka Eskiköy Mezarlığı'ndan Mezar Taşı Örneği (Ertan Daş)

Görsel 25: Konya, Dediği Sultan Haziresi'nde Yer Alan Ayak Taşı Örneği (Ahmet ÇAYCI-Bayram Ürekli)

Görsel 26: Ilgın'dan Süslemeli Mezar Taşı Örneği (Ali Boran, Mehmet Mutlu, Razan Aykaç)

Görsel 27: İznik Müzesinde Yer Alan Kandel Motifli Mezar Taşı Örneği (H. Kamil Biçici)

Görsel 28: Kandel Süslemeli Mezar Taşı (H. Kamil Biçici)

Görsel 29: Kandil Süslemeli Mezar Taşı (H. Kamil Biçici)

Görsel 30: Ahlat Mezarlığından Kandil Örneği (Hacer Arslan Kalaydan)

Görsel 31: Konya'nın Beyşehir İlçesinde Fasıllar Köyü'nden Mezar taşı Örneği (Hüseyin Muşmal, Mustafa Çetinaslan)

Görsel 32: Dedîği Sultan Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Ahmet Çaycı, Bayram Ürekli)

Görsel 33: Bursa'dan XIV-XV. Yüzyıla ait Mezar Taşı Örneği (Demet Karaçağ)

Görsel 34: Denizli İlbadı Mezarlığı'ndan Süslemeli Mezar Taşı (Kadir Pektaş)

Görsel 35: Kastamonu Ahmet Dede Cami Hazire Alanından Mezar Taşı (Halit Çal)

Görsel 36: Kastamonu Nasrullah Cami Hazire Alanından Mezar Taşı Örneği (Halit Çal)

Görsel 37: Konya Üçler Mezarlığı'ndan Dilimli Tepelikli Mezar Taşı Örneği

Görsel 38: Aydın Koçarlı Cihanoğlu Cami Haziresi'nden Mezar Taşı Örneği (Fatma Nemutlu)

Görsel 39: Aydın Koçarlı Cihanoğlu Cami Hazinesi’nden Mezar Taşı Örneği (Fatma Nemutlu)

Görsel 40: Ermenek’ten Sivri Kemerli Mezar Taşı Örneği (Remzi Duran, Ali Baş)

Görsel 41: Konya Üçler Mezarlığı'ndan Sivri Kemerli Mezar Taşı Örneği